

Centenari de la mort de Manuel Bonmatí de Cendra (1853-1914).

L'amic

REVISTA DE SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

L'AMIC

4a època - setembre 2014

42

Serveis

TELÈFONS I DADES D'INTERÈS

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Tel. 972 42 22 96 – Fax 972 42 33 34
info@stjuliabonmati.com
www.stjuliabonmati.com
Pàgina oficial de l'Ajuntament al Facebook

Registre Civil i Jutjat de Pau de Bonmatí

Tel. 972 42 22 96 – Fax 972 42 33 34

Escola Sant Jordi

Tel. 972 42 10 70 – Fax 972 42 31 50
b7000123@centres.xtec.es
http://www.xtec.cat/centres/b7000123/

Parròquia de Santa Maria de Bonmatí

Tel. 972 42 08 07 / 639 35 61 94
m.brugada.c@gmail.com

Ràdio Bonmatí

Tel. 972 42 44 92
radiobonmati@gmail.com
www.radiobonmati.net

Bar Centre Cívic de Bonmatí

Tel. 660 911 602
ccivicbonmati@gmail.com

Bar El Racó dels Amics

Tel. 616 880 432

Bar Restaurant Can Jans

Tel. 972 42 30 03 (Bar)
Tel. 972 42 40 53 (Braseria)

Restaurant El Duc de l'Obac

Tel. 972 42 09 77

Restaurant La Barca

Tel. 972 42 09 63

Turisme Rural Can Vila

Tel. 972 42 37 12

Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona

Tel. 972 24 74 20

Telèfon d'Emergències (urgències sanitàries, incendis i salvaments, seguretat ciutadana, protecció civil). Tel. 112

Mossos d'Esquadra – Comissaria de Santa Coloma de Farners

Tel. 972 18 16 75 – Fax 972 84 22 01

Atenció a les Dones en Situació de Violència

Tel. 900 900 120

Servei d'Assessorament Jurídic en Llei d'Estrangeria

Tel. 972 20 49 80 (Càritas)

Teisa

Oficines: 972 20 48 68 (central)
972 20 02 75 (Girona)
972 26 01 96 (Olot)

Fecsa Endesa

Avaries: 902 77 00 77

Correus d'Anglès

Tel. 972 42 22 21

Consell Comarcal de la Selva

Oficines: Tel. 972 84 21 61
Fax 972 84 08 04
comarca@selva.cat - www.selva.cat

Xaloc (gestió tributària)

C/ Major, 156 – Salt. Tel. 972 40 27 77

FARMÀCIES

Farmàcies de guàrdia (informació)

www.cofgi.com

Farmàcia de Bonmatí

M. José Medina Bonora: Tel. 972 42 22 31

Farmàcies d'Anglès

Adela Bonmatí: Tel. 972 42 08 89
Teresa Franch: Tel. 972 42 00 51

Farmàcia de la Celleria

Marta Jorret: Tel. 972 42 14 63

Farmàcia d'Amer

Soledat Bassó: Tel. 972 43 03 16

SALUT

CAP d'Anglès (de 8 h a 20 h)

Tel. 972 42 14 98

Urgències i Ambulàncies. Tel. 112

Atenció Continuada de Santa Coloma de Farners (de 20 h a 8 h) - Tel. 972 84 30 16

Sanitat Respon

Tel. 902 11 14 44

HORARIS DE SERVEIS

Atenció municipal

• Oficines: De dilluns a divendres, de 9 del matí a 2 de la tarda

Dimecres, de 5 de la tarda a 8 del vespre (excepte a l'agost)

• Secretaria: De dilluns a dijous, de 12 del migdia a 2 de la tarda. Cal concertar visita prèviament.

• Alcaldia: Cal concertar visita prèviament.

• Oficina tècnica: Cal concertar visita prèviament.

Serveis Socials

Treballadora social: Cada divendres al matí

Educador social: Cada dijous al matí

Per concertar entrevista: tel. 972 42 22 96 (ajuntament) // 872 973 003 (atenció telefònica del CBSS)

Consultori Mèdic

(A partir de l'octubre del 2014)

Dimarts i divendres, de 8 del matí a 3 de la tarda

Dr. Antoni Viñas - DUI Gemma Caparrós

Farmàcia M. José Medina Bonora

De dilluns a divendres, de 2/4 de 10 del matí a 1/4 de 2 de la tarda i de 2/4 de 5 de la tarda a les 8 del vespre. Dissabtes, de 2/4 de 10 del matí a 1 del migdia. Per guàrdies, consulteu www.cofgi.com
Tel. 972 42 22 31

Parròquia de Bonmatí

Horari de misses: Missa anticipada (dissabtes i vigílies de festius), a les 6 de la tarda

Despatx parroquial: Dissabtes de 5 a 6 de la tarda i hores convingudes (tel. 972 42 02 53 / 639 356 194, m.brugada.c@gmail.com)

RESIDUS

Deixalleria mòbil

Cada primer dimecres de mes, al davant de l'envelat

Horari: D'octubre a maig, de 9 a 13.30 h i de 15 a 18.30 h

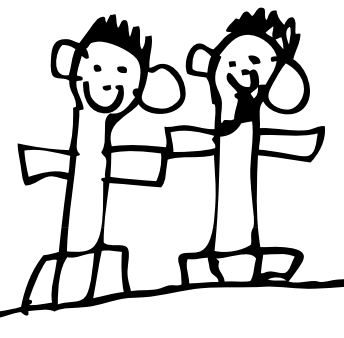
De juny a setembre, de 7 a 14.30 h

Trastos voluminosos

Retirada a domicili cada primer dijous de mes (la nit abans s'han de deixar els trastos al carrer). Cal trucar prèviament a l'ajuntament o al 902 103 493 (Atenció Ciutadana sobre Residus)

Restes d'esporga i poda

Contenidor situat al final del carrer del Molí (cal demanar la clau a l'ajuntament)

ÍNDEX

Serveis	2
Llinda	3
Fa cent anys	3
Entitats	4
Actualitat	22
Història	28
Retrats	37
Reportatge	41
Relats	47
Cuina	54
No m'agrada	55

Edita:

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

amb la col·laboració de:

Diputació de Girona

Consell de redacció:

Anna Pagès, Xevi Pijaume, Rosa Taberner, Marta Cos, Anna Marcó, Gemma Domínguez, Lluís Orri, Àngel Pubill, Josep M. Quer, M. Carme Domènech, Gemma Caparrós
revista.lamic@gmail.com

Impressió:

Impremta Pagès
Tel. 972 420 107 - Anglès

Portada:

Efigie de Manuel Bonmatí de Cendra col·locada a la pedra del molí del Llor, l'any 1989, a Bonmatí.

Dipòsit Legal: GI-1210-1993

El Consell de Redacció no s'identifica necessàriament amb les opinions dels articles publicats.

Llinda

És aquest un any d'aniversaris al nostre poble. Hem volgut obrir la portada amb una foto que serveix per commemorar el centenari de la mort del “pare” de la colònia: Manuel Bonmatí de Cendra. Potser en les pàgines de *L'Amic*, fins ara, se n'ha parlat a bastament, però hem pensat que val la pena tornar a recordar qui va ser la persona que va “idear” un nucli de fàbriques i habitatges que van crear el caliu suficient perquè s'encengués la il·lusió de formar un poble. Serveixi, doncs, aquesta revista per retre-li el nostre reconeixement.

També aquest 2014 es commemora el 75è aniversari d'un altre esdeveniment: el de la fi de la Guerra Civil espanyola. Per casualitat o no, trobarem al llarg de tota la revista referències a aquest episodi. No només podrem llegir el relat d'un testimoni d'aquell moment, sinó que a més, a la secció de Retrats, coneixerem dues persones que van tenir en la Guerra Civil un abans i un després, encara que de signe diferent.

I, d'un fet encara més recent, es compleixen 10 anys: del tancament de la Levi's. La “retirada” de la multinacional potser ja va ser un avís de la profunda crisi que s'iniciaria pocs anys després. Però, tot i ser un moment crític per a tota la plantilla i per a tota la població, al seu darrere va deixar un munt d'experiències, i tothom en guarda molt bon record.

L'apartat d'Actualitat el dediquem a un tema del qual se n'ha parlat força últimament: els joves que han de marxar a l'estranger per trobar feina. Per això hem entrevistat joves del poble que han sortit a l'estranger i els hem demanat per quines raons hi són i si compten tornar aviat.

Com a reportatge tenim una aportació especial: la descripció del traçat del camí ral de Girona a Amer passant per Sant Julià i Bonmatí que ha pogut reconstruir l'historiador Ricard Teixidor.

Completen la revista els escrits de les entitats del poble i els que formen la secció de Relats, i seccions habituals com la de Medi Ambient, Cuina i M'agrada-No m'agrada.

Endavant, doncs, la revista és vostra.

Consell de Redacció

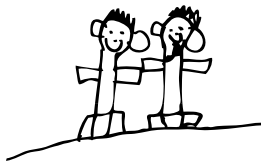
Fa cent anys, el 1914...

- El 6 d'abril es constitueix la Mancomunitat de Catalunya sota la presidència d'Enric Prat de la Riba i vuit consellers. Aquest organisme, impulsat i liderat per la Lliga Regionalista, mancomunava les quatre diputacions catalanes amb l'objectiu d'introduir la base d'un poder regional, millorar les infraestructures, modernitzar el programa educatiu i fomentar i difondre la llengua i la cultura catalanes.

- El 28 de juny de 1914, l'arxiduc Francesc Ferran d'Àustria és assassinat a Sarajevo. És el desencadenant de la Primera Guerra Mundial, que durarà quatre anys.

- A partir d'aquest any es tornen a obtenir rendiments importants de galea de la mina La Carlota, a causa de l'augment de la demanda per la Gran Guerra.

- El dia 6 d'agost mor Manuel Bonmatí de Cendra, a l'edat de 61 anys, i és enterrat al panteó familiar del nou cementiri que ha fet construir a Bonmatí.

ABS Anglès

CANVIS HORARIS IMPORTANTS

Des de la direcció de l'ABS d'Anglès us informem d'uns canvis d'horaris que afectaran el consultori local de Bonmatí.

A partir de l'octubre de 2014 el nou horari d'atenció serà:

- Dimarts: de 8 a 15 h
- Divendres: de 8 a 15 h

Com a novetat, a més, al CAP d'Anglès reservarem una tarda a la setmana per donar cobertura a la població de Sant Julià del Llor i Bonmatí: els **dimecres, de 13 a 20 h.**

Per demanar hora, heu de trucar sempre al telèfon del CAP d'Anglès: **972 42 14 98**, especificant si voleu ser atesos a Bonmatí (dimarts o divendres) o a Anglès (dimecres a la tarda).

El vostre equip de salut a partir del nou horari serà:
Dr. Antoni Viñas
DUI Gemma Caparrós

Recordem que el CAP d'Anglès està sempre obert de dilluns a diumenge de 8 a 20 h, inclosos els dies festius. Per a urgències nocturnes heu de dirigir-vos al CAP de Santa Coloma de Farners o telefonar al 112 si la urgència no us permet sortir de casa.

Estem a la vostra disposició per a qualsevol consulta.

VACUNA DE LA GRIP

Aprofitem per recordar-vos que durant els mesos d'octubre i novembre és recomanable posar-se la vacuna de la grip si teniu més de 60 anys i també si, tingueu l'edat que tingueu, patiu alguna malaltia crònica. Sereu informats degudament quan les vacunes estiguin disponibles.

SETMANA SENSE FUM

El mes de maig passat es va celebrar la Setmana Sense Fum, i així ho vam voler explicar a l'entrada del CAP d'Anglès amb un cigarret gegant [a la foto] que "demostra" totes les propietats negatives que té ell solet. A l'escola Sant Jordi de Bonmatí es van passar unes

enquestes als pares i mares per si volien dir si fumaven o no i si tenien ganes de deixar-ho. Encara hi sou a temps! I si us ho plantegeu, acudiu al vostre metge o a la vostra infermera i us ajudarem.

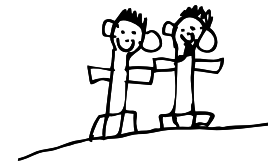
ACTIVITATS SOLIDÀRIES

A finals de l'any passat vam participar en el Gran Recapte d'Aliments i des de l'ABS d'Anglès es va col·laborar amb la causa. Tots els professionals van fer entrega voluntària d'aliments. Aquí en teniu la mostra!

A més, també al desembre, com ja anem fent des de fa uns quants anys, vam fer una xocolatada el dia de La Marató de TV3. Hi va participar tothom qui va voler i es van encendre les espelmes que s'havien recollit dies abans amb l'entrega del donatiu. També vam fer una xerrada i la projecció d'un vídeo divulgatiu. D'aquesta manera tots som més conscients de la necessitat d'ajudar els altres. Gràcies a tots i totes els que hi participeu, esperem ser més cada any!! Comptem amb vosaltres!!

TREBALL EN EQUIP

Des d'infermeria i medicina es fan formacions per posar temes en comú un cop a la setmana, aquí teniu una mostra d'una "classe" magistral.

AMPA

ACTIVITATS EXTRAESCOLARS

ACTIVITAT	DIES	HORARI	PREU/MES Socis AMPA	PREU/MES No socis
Funky	Dijous	16.30 a 18 h	22,50 €	25,50 €
Multiesports	Dilluns	16.30 a 18 h	20,00 €	23,00 €
Anglès	Dimarts i divendres	16.30 a 17.30 h	36,00 €	39,00 €
Plàstica	Dimecres	14 a 15 h	35,00 €	38,00 €
Arts tèxtils, Scrapbook i Arts creatives	Dimarts	14 a 15 h	17,50 € (+ 32 € material anual)	20,50 € (+ 35€ material anual)
Informàtica i mecanografia	Dimecres	16.30 a 17.30 h	35 € (+ 30 € matrícula)	38 € (+ 33 € matrícula)

Aquestes són les activitats extraescolars previstes pel curs 2014/15, que estan obertes tant a socis com a no socis.

Si hi esteu interessats o voleu rebre més informació, podeu escriure a ampabonmati@hotmail.com o demanar a l'escola que us posin en contacte amb nosaltres.

Moltes gràcies i que passeu molt bon curs!

AMPA Escola Sant Jordi

Càritas

AJUDA'NS A AJUDAR!

Hola, amics! L'estiu ja ha passat i que de pressa passa el temps! Platja, muntanya, viatges..., quina felicitat! Però no tots poden explicar aquestes aventures. Per molts ha estat com tot l'any: problemes per arribar a final de mes...

Pel que fa al nostre poble, hem tingut baixes, per sort, però també hem tingut altes, per desgràcia. Alguns han decidit provar sort en altres llocs: Alemanya, França... Altres aquí mateix sembla que han millorat la seva situació, cosa que ens fa sentir molta alegria. Però per molt que els polítics ens vulguin fer creure que la crisi ha acabat, què sabran ells de crisis... Que intentin passar un mes amb 400 euros. Quin fart de plorar que es farien...

Vaig veure en un viatge no gaire lluny del nostre poble un rètol que deia: "No falten diners! Sobren lladres!!" Quina veritat!

Càritas Parroquial de Bonmatí recorda que està oberta a tothom. Per petita que sigui la necessitat, no que-

deu de venir a veure'ns. Càritas estarà sempre, dintre de les seves possibilitats, al costat dels més necessitats.

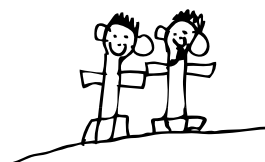
Aprofitem des d'aquesta revista per donar les gràcies a tots els que ens ajudeu, perquè sense la vostra col·laboració no seria possible la tasca que fa Càritas al nostre poble.

Ajuda'ns a ajudar!

**Càritas Parroquial
de Sant Julià del Llor i Bonmatí**

El grup de country de Bonmatí, dirigit per la Rosa Torrent, va fer una col·lecta de joguines per Reis i van entregar els joguets a Lluís Casacuberta, de Càritas Parroquial de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

Agrupació d'Activitats Culturals i Festives de Bonmatí

VI CONCURS DE PINTURA RÀPIDA

VI CONCURS DE PINTURA RÀPIDA Celebrat el dia 1 de maig de 2014

CATEGORIA ADULTS (19 participants):

1r Francesc Farré i Sendrós
2n Manuel Doblas Pinto
3r Jordi Pons Casals
4t Narcís Sala

CATEGORIA JUVENIL (2 participants):

Gerard Juny
Soulaïman El Asri

CATEGORIA INFANTIL (14 participants)

Tots els concursants de la Categoria Juvenil i de la Infantil van rebre un obsequi. A la foto, alguns dels participants de la Categoria Infantil.

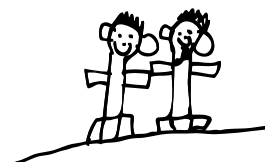
III FIRA DOL-SA

Organitzada per l'Agrupació d'Activitats Culturals i Festives de Bonmatí, el 6 d'octubre del 2013 es va dur a terme la III Fira Dol-sa.

El pròxim primer cap de setmana d'octubre ens tornarem a trobar, en la 4a edició!

Taller de decoració de pa amb xocolata. La guanyadora va ser Laia Vilaró Martínez, que podeu veure a la contraportada d'aquesta revista.

Associació Anar-hi Anant

SALUT I CAMES!

El bon temps ha estat el nostre aliat aquesta temporada. Si l'any passat la Marxa i la Maratrail es van iniciar amb una temperatura de 7 graus sota zero, aquest mes de febrer la jornada va estar marcada per un dia i un sol esplèndids. I si en la primera Marxa de Nit una pluja persistent durant tota la tarda va espantar a més d'un, aquest 12 de juliol passat els núvols tan sols van impedir poder veure la lluna amb tota la seva esplendor, però res més. Moltes gràcies a tots els participants i a tots els col·laboradors de la II Marxa Nocturna. Confiam poder-hi tornar l'estiu que ve.

Ara ens tornarem a veure per col·laborar, com cada any, amb La Marató de TV3, el pròxim diumenge 14 de desembre, aquest cop dedicada a les malalties del cor.

Associació Anar-hi Anant

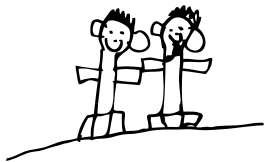
Avituallament de la 2a Marxa Anar-hi Anant de Nit, el 12 de juliol de 2014. S'hi van inscriure 435 persones.

Moment de l'esmorzar de la 27a Marxa Popular Anar-hi Anant i la 3a Maratrail, el 23 de febrer passat, i un tram del recorregut. Aquest any es va batre un rècord: més de 2.200 participants entre marxaïres i corredors (a la Maratrail hi va haver 130 inscrits).

Línia de sortida de la caminada per La Marató de TV3, el 15 de desembre de 2013. Hi van participar 125 persones i es van recaptar 745 euros per a investigació de malalties neurodegeneratives.

ANC

ARA ÉS L'HORA

Els homes i dones que formem part de l'Assemblea Nacional Catalana i d'Òmnium Cultural impulsem la campanya "Ara és l'hora", per guanyar la Consulta que se celebrarà el 9 de novembre de 2014. Fem una crida a la resta d'entitats de la societat civil catalana, a les organitzacions polítiques, socials, econòmiques, i a tota la ciutadania, perquè s'incorporin a aquesta campanya, basada en els eixos següents:

1 - Ara és l'hora de la gent. Tenim una oportunitat històrica: l'oportunitat única de ser els amos del nostre destí col·lectiu.

2 - Ara és l'hora de la democràcia. Ara ens toca decidir, i ho farem d'una manera radicalment democràtica i pacífica.

3 - Ara és l'hora de la unitat. La campanya demostrarà que som un poble unit en la diversitat.

4 - Ara és l'hora de la generositat. Allargarem la mà a tots els qui encara no creuen en el nostre projecte.

5 - Ara és l'hora de ser valents. No ens deixarem atemorir ni ens deixarem enganyar. I tindrem valentia per acarar els reptes més difícils.

6 - Ara és l'hora de treballar de forma excel·lent. Tenim feina i la farem molt ben feta. Explicarem a tanta gent com calgui els nostres arguments a favor d'un Estat independent i ho farem amb una campanya d'arguments i de sentiments, de raons i d'il·lusions, d'idees i de valors.

7- Ara és l'hora de votar i de guanyar. Una àmplia majoria de les forces polítiques representades al Parlament de Catalunya, amb el President de la Generalitat al capdavant, s'han compromès a convocar una consulta el 9 de novembre de 2014 perquè la ciutadania puguem decidir a les urnes el nostre futur polític. Treballarem perquè res ni ningú ens impedeixi acudir a les urnes. El nostre repte és que el dia 9 de novembre

guanyi el Sí-Sí. Només una majoria clara ens permetrà recomençar la història d'un nou Estat d'Europa. Volem comptar amb tothom perquè també volem que la victòria sigui de tothom. Volem ser la majoria més gran possible. Sabem que és possible, sabem que ho tenim a l'abast, sabem que no hi ha res guanyat encara. Només depèn de nosaltres i ho podem fer, aquesta vegada sí, ara sí. Ara és l'hora.

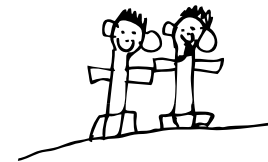
(Extracte del manifest signat en data 10 de juliol de 2014 per l'ANC i Òmnium Cultural)

"No et limites a contemplar aquestes hores que ara vénen, baixa al carrer i participa. No podran res davant d'un poble unit, alegre i combatiu!"
(Vicent Andrés Estellés)

**Assemblea Territorial de l'ANC
de Sant Julià del Llor i Bonmatí**
santjulia-bonmati@assemblea.cat

Via Catalana de l'11 de setembre de 2013. Tram 634 (Vilademuls), on ens van portar els autocars que van sortir de Bonmatí i Bescanó. Fotos: Dani Ortiz

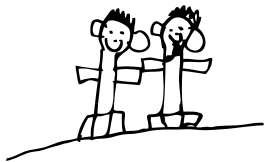
Comissió de Festes de Sant Julià

FESTA MAJOR DE SANT JULIÀ 2014

Semblava que aquest any la pluja ens havia de tornar a aixafar la guitarra, com ja havia passat l'any anterior. Però, fora de les activitats per la mainada del dissabte a la tarda, tota la programació es va poder fer amb normalitat. I amb molt d'èxit!

Donem les gràcies a tots els que van participar a la festa. Us esperem l'any que ve!

La Coral

SENSE PARAR

Amb el mes d'agost hem tancat un curs en què hem cantat tant a casa com a fora. Aquest mes de setembre tornem a engegar. Cada dilluns, a partir de 2/4 de 8 del vespre, continuem els assajos al Centre Cívic de Bonmatí. Si us animeu a cantar..., allà ens trobareu!

Coral Ipso Lauro

L'11 de setembre de 2013, en el marc de la festa del 30è Homenatge a la Gent Gran, el nostre director, l'Eugen Imanol Ledesma, ens va dirigir per primer cop en concert.

El 21 de desembre de 2013, per la tradicional Torronada, alumnes de l'escola Sant Jordi (preparats amb molta paciència per la M. Àngels Torrent) van cantar amb nosaltres. També ens van acompanyar cantaires de Montilivi i guitarristes de l'Escola de Música del Gironès.

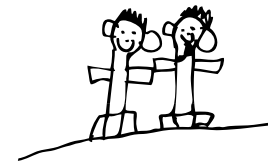
El 14 de maig passat, vam tenir l'oportunitat de cantar a les escales de la Catedral de Girona, juntament amb altres corals, amb motiu de l'homenatge a Maria Cubarsí, una de les impulsores de l'exposició Girona, Temps de Flors. (Foto: Marc Martí / Diari de Girona)

El diumenge 10 d'agost, vam assistir amb membres de la Coral de Montilivi a la missa televisada de La 2 d'aquell dia.

El 15 de juny vam organitzar una altra trobada de corals al nostre poble, en què van participar les corals Cors Alegres d'Anglès, Rossinyol de Sales de la Cellera i Amaril·lis de Girona (aquesta formada només per dones, com la nostra coral).

Futbol

TEMPORADA 2014-2015

Aquest any també hi haurà futbol a Bonmatí, aquest esport que dóna vida a tanta gent perquè suposa activitat, oci, trobades i poder gaudir de futbol dins l'àmbit del poble.

Quant a les competicions, tindrem l'equip de 4a catalana, en què es preveu una millora dels resultats.

Respecte al futbol de base, seguirem tenint prebenjamí, benjamí i alevins. Els veterans continuaran dins la lliga d'empreses, enquadrats en el grup selectiu de Girona.

Esperem que sigui una temporada 2014/15 satisfactòria, en què la resposta del soci continuï sent tant o més bona, en què els patrocinadors continuïn apostant pel nostre club i en què la gent vingui al camp a animar els equips del Bonmatí CF.

Bona temporada a tothom!

Bonmatí CF

1r equip – 4a catalana. Temporada 2013/14

Veterans. Temporada 2013/14

Alevins. Temporada 2013/14

Benjamí A. Temporada 2013/14

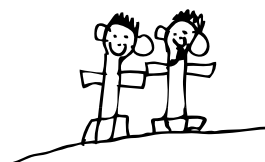
Benjamí B. Temporada 2013/14

Prebenjamins. Temporada 2013/14

Escoleta. Temporada 2013/14

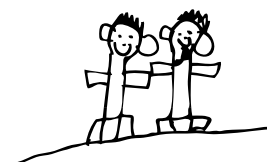

Escola

PROJECTE RE-CREACIÓ DE PATIS

El dissabte 17 de maig, a l'escola hi havia festa major. Durant tot el dissabte al matí molts pares, mares i mestres de la nostra escola vam estar treballant de valent al

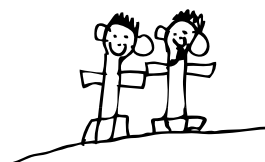
pati per fer-lo més bonic! I la veritat és que entre tots ho hem aconseguit! Mireu quin tip de treballar!!!

Per poder continuar amb la jornada, un bon esmorzar no podia faltar, i l'AMPA va fer uns entrepans boníssims i també alguna coca per endolcir el dia.

Estem molt contents de tot el treball fet i volem ensenyar-vos com ha quedat. És bonic oi????????????

Grup Il·lusió

I SI NADAL FOS A L'ESTIU?

Benvolguts/es,

Amb aquesta calor se'ns fa un xic difícil parlar de la festa de Reis. Tot i que al llarg de tot l'any estem pendents d'aquest esdeveniment, és realment a partir del setembre, un cop acabades les vacances, quan posem fil a l'agulla. Comencem les trobades, repassem el vestuari, fem inventari...

Però us heu parat a pensar per un moment què passaria si Nadal fos a l'estiu?

Us adjuntem un divertit poema que el Nadal passat van recitar els nens i nenes de 2n de cicle inicial de la nostra escola.

Nadal a l'estiu

*Si Nadal fos a l'estiu,
jo no sé com ho fariem.
No hi hauria neu enlloc
i els torrons es desfarien.*

*Els pastors amb banyador
a la cova anirien
i al nen Jesús amb amor
un gelat li portarien.*

*Què farien els tres Reis,
abrigats amb tantes capes?
Es tallarien els cabells
i potser també les barbes.*

*Es posarien bermudes
i camises de colors,
al cap un barret de palla
i unes ulleres de sol.*

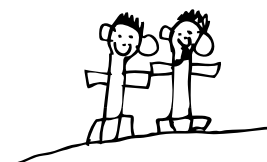
*Fins i tot els pastorets
a la platja anirien
i els dimonis, amb tanta aigua,
el seu foc apagarien.*

(Poema popular)

Us volem recordar que, tot i que no hi ha data concreta, de cara a la tardor es farà una altra vegada la botifarrada popular. Estem molt contents de la participació que va haver-hi en el sopar de l'any passat i continuarem amb el sistema d'obsequiar tota la mainada que hi assisteixi amb un val que els donarà prioritat a l'hora de passar a recollir el regal el dia de la cavalcada.

Moltes gràcies a tots, famílies, col·laboradors, empreses que ens doneu suport. Us desitgem que acabeu de passar un bon estiu. Fins aviat!

Grup Il·lusió

Nova Frontera

ELS FANALETES, UNA TRADICIÓ

De les activitats que fa la nostra associació al llarg de l'any, ens agradaria parlar d'una que no sabem si tots coneixereu: els fanalets de la Puríssima.

El 8 de desembre se celebra la festivitat de la patrona del poble, la Puríssima Concepció. La veneració per aquesta verge prové de quan la família Bonmatí va fer construir, l'any 1886, la capella que hi ha annexa a la casa, que està dedicada a la Puríssima Concepció. Per celebrar la festivitat de la patrona, tant la nit abans com la nit després de la festa de la Puríssima a la casa de la família Bonmatí es penjaven unes lletres il·luminades en què es podia llegir "Ave Maria", i als carrers de la Colònia es col·locaven fanalets de papers de colors a les finestres que es deixaven encesos tota la nit. Ja podeu imaginar quanta llum en una època en què no era gens corrent l'enllumenat públic!

Doncs bé, la nostra associació, any rere any, vol mantenir viva aquesta tradició i per això confecciona fanalets de paper de colors, perquè en pugueu disposar i perquè pugueu il·luminar balcons i finestres i, així, celebrar una festivitat pròpia del nostre poble.

Agraïm la vostra col·laboració per mantenir aquesta celebració i agraïm també les aportacions que ens feu per ajudar a costejar el material. Moltes gràcies!

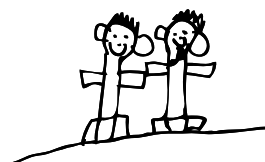
**Associació Nova Frontera,
Jubilats i Simpatitzants**
novafrontera@gmail.com

Membres de la nostra associació confeccionant els fanalets de paper per il·luminar finestres i balcons la vigília de la Puríssima.

El dissabte 17 de maig passat vam anar a fer un volt per la comarca del Garraf. Primer vam visitar el Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú (a la foto) i, després de dinar al Bufet Lliure Pla de Mar de Cunit, vam fer una passejada per Sitges.

Església

PATRIMONI ARQUITECTÒNIC RELIGIÓS

Sant Julià del Llor i Bonmatí disposen d'un patrimoni arquitectònic religiós considerable, a més del que, per raons històriques, hi està vinculat. Aquesta vegada vull fer-ne un breu inventari.

• Església parroquial de Sant Vicenç de Constantins

Constantins (o Contestins, com s'acostuma a dir) té l'església dedicada al màrtir sant Vicenç i està situada al terme municipal de Sant Gregori (Gironès). La primera referència d'aquesta església és del 922 (s. X). Hauria estat el primer edifici de la comunitat monàstica d'Amer. L'església actual es construí el 1770 i es reformà el 1857, si bé hi ha alguna resta de l'església del s. XI (hi destaquen una finestra i la pica baptismal). L'església està orientada (és a dir, amb la capçalera a orient), amb una nau, presbiteri (amb les imatges de sant Vicenç, sant Josep i sant Antoni de Pàdua), dues sagristies que flanquegen el presbiteri i dues capelles a cada costat de la nau (a tramuntana, la Mare de Déu del Roser i el Sagrat Cor i, a migjorn, sant Isidre i el Sant Crist). La festa se celebra el 22 de gener (Sant Vicenç) i el segon diumenge de setembre (festa major).

• Ermita de la Mare de Déu de Calders

Es coneix des del 1157 amb referències successives. També s'anomenava Santa Maria de Tinyoses. La festa se celebra el 25 de març (Anunciació) i se celebrava el 8 de setembre (Naixement de Maria). A l'interior s'hi venera una imatge de la Mare de Déu de la Llet. Es conserven fotografies del retaule i de la imatge de la Mare de Déu que hi havia abans del 1936.

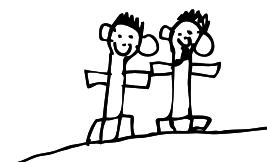
• Ermita de la Mare de Déu de la Pietat, de l'Anunciada o de Natzaret

Amb el nom de Santa Maria de l'Anunciada, es bastí el 1342 prop de can Massana, vora el camí de Sant Grau. Posteriorment també s'anomenà ermita de Santa Maria de Natzaret (1389). Després de les destruccions ocasionades amb motiu de la Guerra dels Segadors, el 1667 es va restaurar i el 1670 s'hi col·locà una campana. El 1879 es construí l'actual retaule de maçoneria que reemplaçà el del 1663. Fa pocs anys, fou saquejada i se'n van espoliar les dovelles del portal i l'enrajolat del terra. L'ermita de la Pietat o de Santa Maria de Natzaret necessita amb urgència una adequada consolidació i restauració.

• Església parroquial de Sant Julià del Llor

Es troba enlairada dalt d'un turó (a uns 295 m), com atalaient la Vall de les Esglésies i especialment el poble que en porta el nom. L'església apareix documentada el 949 com a possessió del monestir d'Amer. El cisellat dels carreus i alguns fragments d'escultura són el que resta d'aquest període. S'esmenta de nou el 1066 com una possessió del monestir d'Amer. L'actual edifici es construí al s. XII i s'ensorrà amb els terratrèmols del 1427, però es

reconstruí posteriorment. La construcció de la veïna colònia Bonmatí i el repoblament del terme parroquial motivà una restauració i ampliació profunda (1889). La darrera restauració i remodelació fou el 1990. L'edifici és d'una sola nau coberta amb volta de canó, més ampla al peu que a la capçalera, amb dos arcs en degradació que formen un arc triomfal que dona accés al presbiteri. L'absis semicircular té forma de ferradura. Les darreres centúries també s'hi afegiren la rectoria i una sagristia, comunicades amb l'absis (la rectoria deixà d'estar-ho a partir del 1990), una espaiosa capella lateral poligonal (a migdia) i un cor penjat, una escala exterior per arribar a l'espadanya amb dos ulls molt senzills i dues campanes que marquen les hores gràcies a un mecanisme digital. S'hi celebra la Missa del Gall (pujant amb torxes enceses), sant Pere Màrtir i la independència del municipi (darreries d'abril) i la festa de sant Julià de Brioude (darrer diumenge d'agost). Sant Julià de Brioude era militar i fou martiritzat cap al 304. Entorn de la seva tomba s'alçà una gran basílica romànica, un dels monuments més destacables de l'Alvèrnia. La seva festa és el 28 d'agost.

• Capella de la Immaculada Concepció de Bonmatí

El 1886 Manuel Bonmatí de Cendra va fer alçar-la. El 1900 fou ampliada i, després de les destrosses de la Guerra Civil, fou restaurada el 1939. Amb la construcció de la colònia Bonmatí (1896 – 1900) al veïnat de Cabanyes (parròquia de Constantins i municipi d'Amer), la població havia crescut considerablement i necessitava una atenció pastoral més propera. El 1908 el bisbe Francisco de Pol autoritza que a la capella de la colònia Bonmatí s'exerceixi l'atenció pastoral sacramental (baptismes, comunions, casaments, misses dominicals...), si bé l'església continuà com a sufragània de Constantins (fins al 1970).

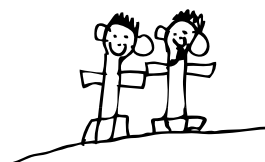
• Església parroquial de Santa Maria de Bonmatí

Fou beneïda el 23 de desembre de 1973 pel bisbe Jaume Camprodon. La construcció fou planificada per l'arquitecte Joan Pla Torras. Al seu interior s'hi veneren les imatges de la Immaculada i del Sant Crist, tallades per Modest Fluvià. La nova parròquia fou erigida canònicament el maig de 1970 i es va segregar definitivament de la parròquia de Constantins. Les festes de la parròquia són el 8 de desembre (Immaculada Concepció) i el diumenge de Pasqua de Pentecosta. El 29 de desembre de 2013 es va celebrar el 40è aniversari de la consagració de l'església amb la participació dels rectors anteriors: Mn. Àngel Pla i Mn. Joan Solà.

Conclusió

Disposen d'un ric patrimoni arquitectònic difícil de mantenir, però que, en la mesura que es mantingui, dignifica el nostre territori. Cal agrair els que fan el possible per conservar-lo dignament. Tant de bo es pugui recuperar aviat el que es troba més ruïnós (la Pietat) i dignificar l'església de Bonmatí en ocasió del seu 40è aniversari (il·luminació, pintura...).

Pubillatge

PUBILLATGE 2013/2014

El pubillatge, per mi, és apassionant: cada any és diferent i sempre tinc una experiència nova. Quina sort haver entrat en aquest món, conèixer tot el jovent de tots aquests anys, que m'estimo molt i que m'han donat la il·lusió de viure i la satisfacció de veure que segueix endavant la nostra tradició.

Aquesta temporada vam anar al Certamen de Catalunya a Ripoll, els dies 5 i 6 d'octubre, amb la Laia Blanch i l'alcalde, en Marc Garcia. Aquesta vegada em vaig trobar molt diferent dels altres anys. Compartia habitació amb una senyora de Tordera i, de bon principi, em van gastar una broma, que vaig acceptar molt contenta, i ja no em vaig trobar sola: era un grup del Maresme molt divertit. Ens ho vam passar bé.

El 17 de novembre, a Vidreres, per la festa petita, es va celebrar el Certamen comarcal de la Selva. En l'acte oficial també vam estar acompanyades pel senyor Marc Garcia i la seva senyora. Les pubilles entraven soles, però jo vaig tenir la sort de tenir al meu costat l'hereu del 2010, en Miguel Ángel Borrego, a qui li estic molt i molt agraïda.

Cada any dic que m'ho deixo, però oi que enteneu per què al final segueixo? És que em donen vida i satisfacció, i sempre em sorprenen.

Felicitats, Laia, has fet un pubillatge excel·lent i anima't per presentar-te al Certamen de Catalunya. Moltes gràcies a l'Ajuntament, a tots i totes els que m'heu aju-

dat, i al Centre Cívic de Vidreres, que s'ha portat molt bé amb mi. I desitjo molta sort als que formen part del pubillatge del 2014 de Sant Julià del Llor i Bonmatí! També voldria demanar a totes les persones que vau gaudir de la festa que disculpeu els errors que hagin anat sortint: ha estat un any molt difícil, perquè hem estat tres persones que per motius diferents no hem pogut estar al cent per cent. En nom de l'Agrupació d'Activitats Culturals i Festives, intentarem fer-ho millor. Molt agraïts per la vostra confiança.

M. Carme Lladó

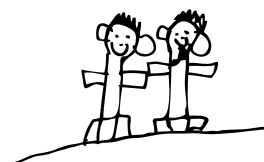
Amb la pubilla 2013, Laia Blanch, i l'alcalde, Marc Garcia, en el certamen de Catalunya celebrat a Ripoll el 2013.

La M. Carme Lladó acompanyada de l'hereu del 2010, Miguel Ángel Borrego, en el certamen comarcal celebrat a Vidreres el 2013.

Festa major de Bonmatí del 2014. Proclamació d'hereuets i pubilletes del 2014, amb l'hereu Pau Casas i la pubilla Estel Molas.

COMIAT DE LA LAIA

"Foment, amics del Pubillatge, gent de Bonmatí, molt bona nit a tots.

En primer lloc, vull donar les gràcies a tots els presents per ser aquí, ja que avui és un dia molt especial per mi i és d'agrair veure el pavelló ple, de veritat. Avui em toca deixar enrere tant aquesta banda com la vestimenta, i sento pena, però alegria a la vegada. Pena perquè tant la banda com la vestimenta m'han acompanyat durant tot un any arreu de Catalunya, però alegria perquè la persona que em substitueixi tindrà l'oportunitat d'entrar dins aquest món i lluirà amb orgull el nostre poble. Realment seran sis persones, que si s'organitzen bé poden fer una gran pinya i endinsar-se en aquest món tan bonic, que he de dir que fins que no en formes part, no el coneixes del tot i no saps com n'és d'especial.

També vull donar les gràcies especialment a aquells qui van apostar per mi i van fer possible que hagi pogut viure aquesta experiència, gràcies. I també a totes i cada una de les persones que m'han acompanyat durant aquest camí, en especial a la Carme Lladó, delegada del pubillatge de Bonmatí; al Sr. Alcalde, en Marc Garcia, i a la meua família. Gràcies.

Recordo ara fa un any la meua elecció, una elecció en què per primer cop o després de molt temps Sant Julià del Llor i Bonmatí es va quedar sense candidats per seguir amb aquesta gran família, i en què se'm va escollir per representar el nostre poble durant un any. Malgrat desitjar-ho molt, perquè el 2011 ja em feia molta il·lusió, ho vaig viure amb molts nervis: els que hi vau ser recordareu que no podia ni parlar perquè, en el fons, no m'ho creia.

Al principi em feia molt de respecte, no coneixia ningú, anava sola, però a cada sortida parlava amb persones diferents i he de dir que m'alegro d'haver format part d'aquesta tradició. He pogut donar el meu gra de sorra a aquest petit país, donant valor a la tradició del pubillatge, i, el més important, he conegut persones que sense aquesta banda no hauria conegut: hereus, pubilles, dames, fadrins, pubilletes, hereuets, de pobles que ni sabia que existissin i que ara situo perfectament al mapa de Catalunya. Realment això és el més maco del pubillatge i el que queda. No sabeu la il·lusió que fa que una persona de Santa Susanna, Maçanet... et digui: "Laia, l'altre dia vaig passar per Bonmatí i vaig pensar

Elecció de l'hereu i la pubilla de la comarca de la Selva del 2013, a Vidreres.

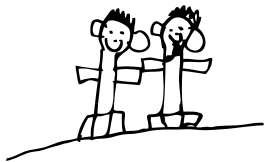
en tu." Perquè aquestes persones, igual que jo a la inversa, abans de conèixer-me a mi passaven per davant de Bonmatí i era un poble com un altre, desconegut, però ara l'identifiquen amb mi, i això m'enorgulleix.

Ara farà aproximadament mig any em vaig presentar al títol comarcal de la Selva, juntament amb Maçanet, Breda, Vidreres, Anglès... No va ser possible endur-me la banda de pubilla comarcal, però he de dir que va ser una gran experiència i que estic segura que els elegits representaran la nostra comarca igual o millor que jo.

Jo penso que la vida està formada per cicles, cicles que comencen i un dia es tanquen, però en el cas del pubillatge he de dir que no acostuma a ser així. Sigui per les amistats que es fan, sigui pels vincles que ens uneixen, malgrat que s'acabi perdent la banda o la faixa (per donar pas a altres membres i engrandir la família), es continua dins d'aquest món, i els caducats en el fons són un suport tant o més important que els vigents.

Fa molta pena haver de caducar, haver de donar pas perquè una altra persona representi el teu poble, però com he dit tot són cicles i el meu avui ha acabat, però

vull dir al pubillatge entrant que em tenen per a tot el que necessitin, i que si volen que els ajudi a fer-se un lloc en aquest món, aquí estic.

I finalment, als hereus i pubilles de Catalunya, vull dir-vos que m'emporto un record molt bonic de cada un de vosaltres, i gràcies a tots per haver-me acollit amb els braços oberts i per haver-me donat el suport que m'heu donat. Sou increïbles!

Tot el que un dia comença algun dia acaba i dins l'experiència del pubillatge, per a mi avui és aquest dia. Crec que he complert com a pubilla amb gran il·lusió representant el meu poble amb orgull arreu de Catalunya, i això em satisfà enormement.

Visca Sant Julià del Llor i Bonmatí, visca les comarques gironines, visca el Pubillatge i visca Catalunya."

Laia Blanch Taberner
(Pubilla 2013/14)

Discurs pronunciat per la Laia Blanch a l'envelat, per la festa major de Bonmatí del 2014

La Carme Lladó i la Laia Blanch al Certamen celebrat a Ripoll.

Amb companys del pubillatge que van assistir a l'acte d'elecció de l'hereu i la pubilla del 2014 per la festa major de Bonmatí.

Entitats

Donants de Sang

Vine a donar sang

Els resultats de les últimes donacions a Bonmatí han estat:

- 16 d'abril de 2014: 17 donacions
- 9 de desembre de 2013: 19 donacions

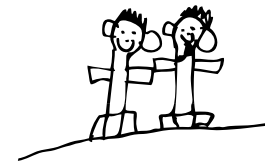
Però, per què cal que jo doni sang?

- La donació de sang és un acte solidari.
- La donació de sang és un acte senzill, segur, gens dolorós.
- Per als malalts pot suposar avançar en el seu procés de curació.
- La sang no es pot fabricar.
- Cada donació pot ajudar fins a tres malalts diferents.
- La sang i els seus components tenen una vida limitada.
- Cada dia es necessiten 1.000 donacions a Catalunya.
- Només donant amb regularitat disposarem sempre de sang suficient i segura en estoc.
- L'increment de l'esperança de vida, la creació d'unitats de medicina intensiva i les necessitats importants i constants d'alguns malalts, abans considerats irrecuperables, fan que la demanda de sang sigui creixent.

Si vols saber on pots donar sang, entra a: www.donarsang.gencat.cat

Si ets home pots donar fins a 4 vegades a l'any i si ets dona, 3. Vine a donar sang!

Joan Vélez Berenguer

Entitats

Pesca

CONCURS OFICIAL AL BRUGENT/BASSES

El diumenge 8 de juny es va realitzar una nova edició del concurs de pesca coincidint amb la festa major de Bonmatí. El lloc de concentració va ser Can Jans i l'horari del concurs va ser de 7 a 11 h, amb una participació de 56 inscrits.

El campió del concurs va ser en Ricard Tura, de Bonmatí, situat a la pesquera núm. 17 del passallís, amb un global de pes de 3.060 g. En l'apartat de peça grossa, en Llorenç Vilarrasa va treure la peça guanyadora, amb un pes de 2.020 g a la pesquera núm. 50 de la resclosa del Solivent.

En el sorteig de pesqueres, els lots van ser per a la Virgínia Verdaguer i en Llorenç Vilarrasa, i el pernil, per a en Jaume Pérez.

La quantitat de peix capturat en pes va ser de 57.740 g, amb una mitjana de pes/pescador de 1.031,07 g i amb 5 captures amb bonificació de punts.

Finalitzat el concurs es va procedir al repartiment de premis. El batlle de la població, en Marc Garcia i Nadal, va ser l'encarregat de donar el premi al guanyador.

La classificació del concurs va ser la següent:

	Pescador	Pesquera	Peces	Pes	Punts
1.	Ricard Tura	17 Passallís		3.060	4.060
2.	Lluís Ribas	48 bis Xatarra		3.020	4.020
3.	Florenci Parramon	58 Resclosa Solivent	I	2.600	3.800
4.	Llorenç Vilarrasa	50 Resclosa Solivent	I	2.360	3.560
5.	Josep Massó	3 Hostal del Fang	I	2.245	3.445
6.	Jordi Collell	81 Can Quel		2.350	3.350
7.	Joan Triadú	54 Solivent		2.300	3.300
8.	Francesc Bonet	65 Tres Arbres	I	2.020	3.220
9.	Lluís Garcia	30 Pont Fonter		2.040	3.040
10.	Nil Perujo	28 Tallers	I	1.800	3.000

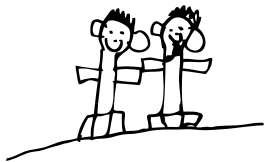
Només ens resta donar les gràcies a totes les cases comercials i entitats col·laboradores que amb les seves aportacions fan possible gaudir d'un concurs de festa major, i també donar les gràcies a en Lluís Garcia per la seva dedicació en la preparació d'aquest concurs.

L'alcalde, Marc Garcia, va donar la copa al guanyador, en Ricard Tura, de Bonmatí.

L'entrega de premis i d'obsequis es fa a l'envelat.

Joves que se'n van

La dura crisi que vivim, la mala gestió del govern, la manca d'inversions... comporten grans dificultats a l'hora de trobar feina, especialment pels joves que acaben els seus estudis. És el que sovint sentim en alguns programes informatius com a "fuga de talents". Com queda un país que inverteix una bona suma de diners a preparar els joves per ser competitius en el mercat laboral i que els perd, perquè les seves polítiques de creació de treball no poden oferir-los el que es mereixen? Però, per sort, són joves il·lusionats, carregats d'energia i esperançats per obrir-se pas en la vida i tenir un futur millor.

Les fronteres no suposen cap dificultat per als joves del segle XXI quan decideixen que en algun lloc del món hi ha lloc per a ells. Són joves inquiets que no es resisteixen a obrir-se pas, trobar la feina i el reconeixement personal, ampliar i perfeccionar estudis..., i tenen el coratge per fer-ho. Sovint marxen sols i ho deixen tot, algunes vegades acompanyats d'alguna persona coneguda. Les seves destinacions són diverses,

depenent en cada cas de la feina o dels estudis que persegueixen, però tots tenen en comú dues coses: la primera és que tenen el convenciment que han de fer un pas endavant i que el canvi és positiu, i la segona és que mantenen un fort arrelament al seu país i a casa seva i manifesten un fort enyorament. La majoria creuen que tornaran a casa en un futur incert, això sí, amb un gran bagatge i enriquiment personal.

Aquesta realitat també la vivim al nostre municipi i ben segur que tots coneixem nois i noies que estan treballant a l'estranger perquè al nostre país no han trobat la feina adequada.

Us presento unes entrevistes fetes a tres nois i dues noies, de 20 a 35 anys, de Bonmatí, i que segur que us donaran una visió de la seva lluita, molt actual especialment des de la crisi. Ben segur que us agradarà.

Rosa Taberner i Bosch

Joan Alabort Medina

28 anys

Enginyer en Informàtica

PAÍS DE DESTINACIÓ: Regne Unit
HI RESIDEIX des de 2009

-Quin any vas acabar els estudis?

El 2008. Vaig acabar Enginyeria Superior en Informàtica.

-Quan i per què vas decidir marxar?

Ho vaig decidir el 2009, en principi per aprendre anglès.

-On o a qui vas demanar ajuda quan vas decidir marxar a l'estranger?

Primerament als meus pares. Un cop allà, vaig aconseguir una beca per cursar estudis de postgrau a Londres.

-Vas marxar sol? Sí.

-Coneixies alguna persona del lloc de destí?

No, no coneixia ningú.

-Vas marxar amb feina des de Catalunya?

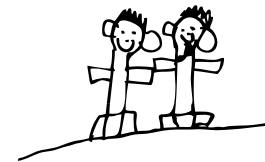
No

-Quin domini tenies de l'idioma propi del país?

Bastant bàsic. Suficient per mantenir una conversa bàsica.

-Quin ha estat el teu destí i per quin motiu?

Al principi vaig viure un temps a Manchester, on vaig fer un curs intensiu d'anglès que em va servir per posar-me al dia en l'idioma. Després vaig estar un any treballant en diverses botigues mentre em preparava per cursar el postgrau. Des de l'estiu de 2010 visc a Londres, on treballo d'investigador a la universitat.

-En quin termini de temps vas trobar feina?

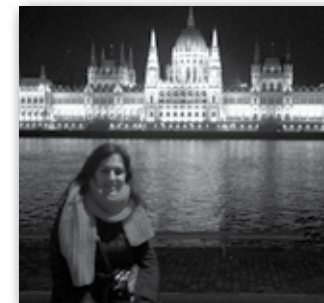
Vaig tenir la sort de trobar la primera feina força ràpid, aproximadament un mes després de començar a buscar.

-Has realitzat sempre la mateixa feina?

No, he fet feines força diferents.

-Penses tornar a Catalunya quan millori l'economia?

A llarg termini, sí que m'agradaria tornar, però a llarg termini...

Imma Casacuberta Puig

26 anys

Llicenciada en Administració i Direcció d'Empreses

PAÍS DE DESTINACIÓ: Hongria
HI RESIDEIX des de febrer del 2014

-Quin any vas acabar els estudis?

El mes de juny de 2010 vaig acabar la llicenciatura a la Universitat de Girona, cursant el darrer any de carrera a la Universitat d'Anvers, a Bèlgica.

-Quan i per què vas decidir marxar?

Vaig venir cap a Budapest el mes de febrer passat. Quan vaig tornar d'Anvers, on vaig estar estudiant durant un any, vaig trobar feina a Catalunya i vaig estar vivint a Barcelona un temps. Tot i així, sempre m'havien quedat les ganes de tornar a marxar a l'estranger i viure experiències noves.

-On o a qui vas demanar ajuda quan vas decidir marxar a l'estranger?

No vaig recórrer a ningú en concret. Amb la idea de marxar a l'estranger, em vaig estar informant en diferents organitzacions sobre les possibles destinacions i les oportunitats de treball, estils de vida, etcètera.

-Vas marxar sola? Sí.

-Coneixies alguna persona del lloc de destí?

No especialment... alguns companys hongaresos que vaig conèixer durant els estudis a Anvers.

-Vas marxar amb feina des de Catalunya?

Sí, vaig trobar la feina mentre estava treballant a Bar-

-Com valores la teva experiència?

Penso que està sent molt positiva.

-Recomanaries als joves de casa nostra que no troben feina prendre la decisió de marxar fora?

Als que, per una raó o una altra, ho han pensat i no s'acaben de decidir, sí que els ho recomanaria.

celona. Navegant per les xarxes socials em va arribar una oferta de feina per treballar a Vodafone, al centre de serveis compartits que tenen a Hongria. Així va ser com vaig acabar de definir finalment que Budapest seria la meua ciutat de destí.

-Quin domini tenies de l'idioma propi del país?

L'idioma oficial és l'hongarès i no el domino. Des que sóc aquí he après algunes paraules i expressions bàsiques. Per treballar necessito l'anglès i el castellà i per moure'm per la ciutat amb una mica de sort trobo gent que parla l'anglès i, si no, em faig entendre com puc... Alguns amics d'aquí sovint són d'ajuda quan ni l'anglès ni els gestos són suficients!

-Quin ha estat el teu destí i per quin motiu?

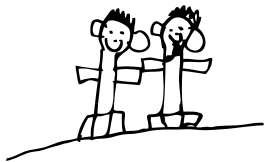
Budapest ha estat la meua ciutat de destí per l'oportunitat de treball que se'm va oferir.

-En quin termini de temps vas trobar feina?

No puc dir que estigués buscant feina intensivament, simplement sabia que volia fer un canvi i de sobte aquesta oportunitat va aparèixer.

-Has realitzat sempre la mateixa feina?

Sí, des que sóc aquí, sí. Relacionada amb l'anterior feina d'assessora fiscal a Barcelona, ara estic al departament d'impostos de Vodafone.

-Penses tornar a Catalunya quan millori l'economia?

Independentment de la situació econòmica del país, sí que tinc previst tornar a Catalunya en un futur. Encara no sé si serà en un futur proper o en un de més llunyà, però la veritat és que com a casa no s'hi està enlloc!

-Com valores la teva experiència?

Crec que està essent una experiència molt positiva, tant a nivell professional com, sobretot, a nivell personal.

Oriol Peracaula Soler
26 anys
Grau en Comptabilitat i Finances

PAÍS DE DESTINACIÓ: Dinamarca
HI RESIDEIX des del 27 d'agost de 2013

-Quin any vas acabar els estudis?

Aquest mateix any, el 2014. Vaig acabar el Grau en Comptabilitat i Finances.

-Quan i per què vas decidir marxar?

A finals de 2012, per esquivar la situació financera en què es trobava el país i aprofitar l'experiència per aprendre anglès i una altra manera de treballar.

-On o a qui vas demanar ajuda quan vas decidir marxar a l'estranger?

Vaig aprofitar el programa de la beca Erasmus en el meu últim any de carrera.

-Vas marxar sol?

No, vam marxar amb un altre company de la mateixa universitat.

-Coneixies alguna persona del lloc de destí?

No, ningú.

-Vas marxar amb feina des de Catalunya?

No.

-Quin domini tenies de l'idioma propi del país?

No en tenia cap coneixement.

-Quin ha estat el teu destí i per quin motiu?

La població de Herning, a Dinamarca, perquè la facultat a la qual havia d'anar a estudiar es trobava allà.

-Recomanaries als joves de casa nostra que no troben feina prendre la decisió de marxar fora?

Totalment! Ja no només si no troben feina al costat de casa, sinó sobretot per explorar i viure al màxim. Mai és tard per buscar nous reptes i viure noves experiències. Diria: "No deixis passar les oportunitats que et brinda la vida, gaudeix cada segon, equivoca't i no deixis mai d'aprendre."

-En quin termini de temps vas trobar feina?

De moment no he trobat feina remunerada, només he pogut completar les pràctiques d'empresa que inclou el pla d'estudis.

-Has realitzat sempre la mateixa feina?

Només les pràctiques.

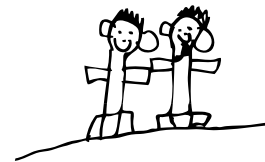
-Penses tornar a Catalunya quan millori l'economia? Sí.

-Com valores la teva experiència?

L'experiència és molt enriquidora, et fa obrir la ment, et fa canviar la perspectiva a l'hora de veure les coses i afrontar els problemes, però s'enyora molt la família i els amics.

-Recomanaries als joves de casa nostra que no troben feina prendre la decisió de marxar fora?

Sí, però sobretot amb el coneixement de l'idioma del país de destí i, si és possible, amb contactes de feina per no haver de tornar al cap de poc sense haver aconseguit firmar un contracte. La situació del país és una bona excusa per sortir, aprendre un altre idioma i viure una experiència que et farà canviar la perspectiva de veure les coses, a part de conèixer gent nova i molt interessant. Ho recomano a tothom que tingui la possibilitat i les ganes.

Xavier Guitart Morales
32 anys
Matemàtiques

PAÍS DE DESTINACIÓ: Alemanya
HI RESIDEIX des del setembre de 2013

-Quin any vas acabar els estudis?

El 2010. Vaig fer matemàtiques.

-Quan i per què vas decidir marxar?

El 2013 se m'acabava el contracte amb la Universitat Politècnica de Catalunya, que és on havia estat treballant fins llavors. Uns mesos abans de plegar vaig començar a buscar feina i, donada la situació actual de les universitats espanyoles, ja tenia clar que havia de buscar més aviat a l'estranger.

-On o a qui vas demanar ajuda quan vas decidir marxar a l'estranger?

En el meu cas, com que buscava feina a la universitat, el camí a seguir estava bastant clar. En l'àmbit acadèmic és habitual que just acabats els estudis de doctorat un se'n vagi a treballar un temps a l'estranger. Moltes universitats arreu del món ofereixen el que s'anomenen places postdoc. Normalment són contractes temporals (d'un a tres o quatre anys) i estan pensats per a gent que es troba en aquesta primera etapa de la carrera acadèmica, per tal que amplii coneixements i adquireixi experiència en l'àmbit de la recerca i la docència en altres països. En aquest sentit, el mercat de postdocs és bastant accessible: les universitats fan públiques les ofertes de feina (per exemple les publiquen a la web) juntament amb un procediment que cal aplicar, que sol consistir a enviar el currículum, algunes cartes de recomanació i un projecte de recerca.

-Vas marxar sol?

Sí, vaig marxar sol.

-Coneixies alguna persona del lloc de destí?

Sí, hi coneixia alguns professors i postdocs amb qui havia coincidit en algun congrés.

-Vas marxar amb feina des de Catalunya?

Sí, quan vaig marxar ja tenia la feina.

-Quin domini tenies de l'idioma propi del país?

La veritat és que bastant pobre. Havia fet algun curs d'alemany, però no es pot dir que el parlés bé. El cas

és que a la feina no el necessito, ja que l'idioma de treball és l'anglès.

-Quin ha estat el teu destí i per quin motiu?

El meu destí ha estat Essen, a Alemanya. És una ciutat d'uns 600.000 habitants, pertany a l'estat federat de Rin del Nord-Westfàlia i està a uns 30 km de Düsseldorf. Vaig escollir-la perquè tampoc tenia tantes opcions per triar. Tot i haver aplicat a diversos postdocs, vaig acabar tenint dues ofertes en ferm: la de la universitat d'Essen i una altra del Canadà. Em vaig acabar decidint per Essen, principalment per la proximitat, però també perquè era una opció més atractiva a nivell professional.

-En quin termini de temps vas trobar feina?

En aproximadament 6 mesos.

-Has realitzat sempre la mateixa feina? Sí.

-Penses tornar a Catalunya quan millori l'economia?

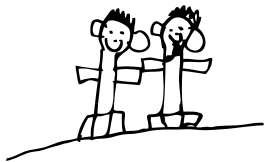
Sí, de fet ja tinc data de tornada: finals de 2014. Però és una tornada que pot ser provisional. És per un postdoc a Barcelona, que té una durada de tres anys. Després d'aquests tres anys, qui sap, potser tocarà tornar a fer les maletes...

-Com valores la teva experiència?

Doncs molt positivament. Ha estat molt enriquidora, tant a nivell professional, ja que he pogut veure com treballen a la universitat alemanya, com a nivell personal, ja que hi he fet bons amics i hi he passat molt bones estones.

-Recomanaries als joves de casa nostra que no troben feina prendre la decisió de marxar fora?

No sé ben bé què dir. En principi sí, com deia abans la meua experiència ha estat molt positiva i no en puc pas extreure la conclusió de recomanar no marxar a l'estranger. Però, és clar, cada cas és diferent i imagino que també depèn una mica del tarannà de cadascú.

Claudia Rita
Carlos Coelho
23 anys
2n curs del grau de magisteri de primària
(grau superior de TEI)

PAÍS DE DESTINACIÓ: França
HI RESIDEIX des de l'1 de juliol de 2012

-Quin any vas acabar els estudis?

Quan vaig decidir marxar havia acabat el segon any de grau de magisteri. Era l'any 2012.

-Quan i per què vas decidir marxar?

Vaig decidir marxar perquè vivia amb la meua parella feia un any i ell es va quedar sense feina. Vam esperar cinc mesos perquè sortís alguna feina, però no vam tenir sort. Així que ens van oferir la possibilitat de marxar i la vaig acceptar.

-On o a qui vas demanar ajuda quan vas decidir marxar a l'estranger?

Jo vaig tenir una oferta de feina de la meua cunyada, que ja fa molts anys que viu aquí, a París.

-Vas marxar sola?

No vaig marxar sola..., crec que tota sola no tindria coratge... He vingut amb la meua parella, en Carles. Actualment també vivim amb el seu fill, en David: ja fa un any que som tots tres a casa.

-Coneixies alguna persona del lloc de destí?

Sí, hi tenia família de la meua parella.

-Vas marxar amb feina des de Catalunya?

Sí, jo vaig arribar el dia 1 de juliol i vaig començar a treballar el dia següent. Actualment encara hi treballo.

-Quin domini tenies de l'idioma propi del país?

Tenia el record de quan estudiava el francès a l'ESO. I la veritat, m'ha ajudat molt.

-Quin ha estat el teu destí i per quin motiu?

El meu destí ha estat París perquè sabia que hi tenia feina i tenia el suport de la família.

-En quin termini de temps vas trobar feina?

Diguéssim que ho vaig decidir en quinze dies... Se'm va encendre la bombeta, i ho vaig aprofitar.

-Has realitzat sempre la mateixa feina?

Quan vaig arribar vaig començar a fer dues feines, una al matí-tarda i l'altra a la tarda-vespre. Però després vaig quedar-me només amb una, la del matí-tarda.

-Penses tornar a Catalunya quan millori l'economia?

Sí, en realitat és un dels meus desitjos, encara que actualment això no sembla gaire aviat..., però m'agradaria. Diguéssim que a tota la família ens agradaria, ja que al petit, en David, li encanta anar a Bonmatí.

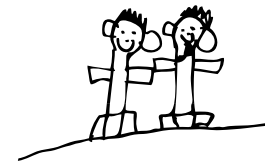
-Com valores la teua experiència?

Molt bona, et fa créixer com a persona, perquè aquí no hi ha la mama o la família per ajudar-te. Et fas gran sí o sí. Per dir la veritat, no la canviaria, però trobem molt a faltar la vida i la gent que hem deixat a Bonmatí.

-Recomanaries als joves de casa nostra que no troben feina prendre la decisió de marxar fora?

Recomanar no sé si ho faria, l'únic que els diria és que estiguin segurs del pas que faran i que estiguin segurs que allà on vagin tinguin alguna cosa segura. Que no vagin a l'aventura. Que a casa es veu tot molt bé, però quan hi has de viure o fer la teua vida, és molt diferent. Una cosa és venir de vacances i l'altra és viure el dia a dia.

Estic molt contenta que hàgiu pensat en mi per aquest qüestionari, fa il·lusió veure que encara que no estiguis a casa, sempre hi ha algú que sap que has format part d'un poble tan petit però tan gran com és Bonmatí. Gràcies i fins aviat bonmatinencs/ques!

Ha passat...

• **L'Associació Duchenne Parent Project**, representada per Merche Pardo (vicepresidenta de l'entitat) i Gerardo Labrada, tots dos de Bonmatí, han entregat aquest estiu tres xecs per a investigació científica relacionada amb la distròfia muscular de Duchenne.

El primer xec, valorat en 25.000 euros, es va lliurar el 4 de juliol a l'Institut d'Investigació Sanitària Biodonostia (IIS Biodonostia), on es desenvoluparà un projecte d'investigació encapçalat per la Dra. Ainara Vallejo Illarrendi que consistirà a provar noves substàncies amb potencial terapèutic in vitro i in vivo, per al tractament de la distròfia muscular de Duchenne.

El segon xec, valorat en 30.493 euros i entregat l'11 de juliol, va ser per al grup d'investigació d'Endocrinologia Cel·lular de l'Institut d'Investigació Sanitària de Santiago de Compostel·la (IDIS), que farà un estudi pilot dirigit pel Dr. Jesús Pérez Camiña a fi de restablir la funcionalitat dels músculs afectats i validar aplicacions terapèutiques efectives.

L'últim xec, de 25.000 euros, va anar a parar el dia 21 de juliol a l'Institut de Recerca de Sant Pau, i servirà per finançar el projecte "Nintedanib com a tractament d'un model murino de dèficit de distrofina", del qual l'investigador principal és el Dr. Jordi Díaz Manera, de la Unitat de Malalties Neuromusculars del Servei de Neurologia de Sant Pau.

L'Associació Duchenne Parent Project vol agrair la col·laboració de tots els veïns del poble i de totes les entitats que, organitzant actes diversos, han contribuït a aquesta causa. Volem donar un reconeixement a la darrera iniciativa solidària impulsada per Joves de Bonmatí: els felicitem per la seva empena i per la immensa feina que van dur a terme.

Recordem que continua la recollida de taps de plàstic. Moltes gràcies a tots.

Merche Pardo, vicepresidenta de Duchenne Parent Project España, amb Gerardo Labrada, els seus fills i l'equip d'investigadors de l'Institut Biodonostia encapçalat per la Dra. Ainara Vallejo Illarrendi.

• **La Gina Bou Gifre**, a l'edat de 10 anys, continua recollint títols. El mes de juliol passat, en el campionat d'Espanya disputat a Valladolid, va guanyar una medalla d'or en barra i una de bronze en paral·leles, en la competició per aparells del seu nivell, el 3P, representant el Salt Gimnàstic Club. Felicitats!

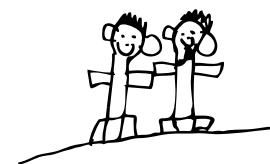
• **Els tres regidors de Sant Julià del Llor i Bonmatí** que havien format part de l'Ajuntament d'Amer abans de la segregació del nostre municipi:

Josep Vidal, Xavier Piserra i Rogeli Taberner, van lliurar el 14 de juny passat al consistori l'expedient de constitució municipal del 1983. Els va acompanyar Josep Martínez Misvacas, com a president de l'APA que va auspicar les reunions de l'equip de coordinació de la segregació.

• **L'arqueòloga Anna Augé** va presentar una ponència sobre la vil·la romana de les Cavorques de Sant Julià en les XII Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, celebrades els dies 13 i 14 de juny passat a Besalú. L'explicació va crear expectació entre els estudiosos, ja que es tracta de la vil·la situada més a l'interior dins de l'àrea d'influència de Girona de les que s'han trobat fins ara.

• **El periodista i historiadur Xavier Martí i Ylla** ja té enllestit el llibre *Colònies (i veïnats) industrials de la Selva. Notícies, evolució i protagonistes*. El treball, de prop de 390 pàgines, va obtenir la Beca de Recerca La Selva de l'any 2012, i conté un ampli capítol dedicat a la colònia Bonmatí.

Manuel Bonmatí de Cendra

CENTENARI DE LA MORT DEL FUNDADOR DE LA COLÒNIA

Així com a Catalunya trobem noms de poblacions que tenen arrels romanes, preromanes, àrabs o fins i tot germàniques, el nostre poble conté una denominació que no cal anar a buscar en antigues llengües ja desaparegudes. Bonmatí és, senzillament, el cognom del fundador de la Colònia. El cognom d'una família terratinent que va tenir en un dels seus fills, Manuel Bonmatí de Cendra, l'impulsor d'un projecte que aliava els recursos naturals que proporcionaven la terra i el riu amb el progrés i la producció industrial.

Manuel Bonmatí de Cendra va morir el 6 d'agost de 1914, és a dir, ara fa exactament 100 anys. Per aquest motiu val la pena recordar, o tornar a recordar, qui va ser aquest personatge que va deixar com a llegat una colònia industrial que, lluny de quedar deshabitada i en l'oblit, va donar origen, i nom, a tot un poble.

Manuel Bonmatí de Cendra va néixer el dia 3 de març de 1853 a la casa pairal de la seva família, que en aquella època formava part del municipi d'Amer i pertanyia a la parròquia de Constantins, on el van batejar. Va cursar els estudis al Col·legi de Nostra Senyora del Collell.

Quan a penes tenia 14 anys, el seu pare, Joan Bonmatí Masachs –amb qui només es portaven 17 anys–, va perdre la vida en un pou de la mina de Sant Julià de la seva propietat. En aquell moment, Manuel Bonmatí era el gran de vuit germans, i la seva mare, Joaquina de Cendra Carreras, es va posar al capdavant del patrimoni familiar fins que l'hereu va ser major d'edat.

La família posseïa una gran extensió de terreny que incloïa un molí fariner –el molí del Llor–, una séquia –la séquia d'en Mates–, pous per a extracció minera i una foneria –la Fundaria.

A l'edat de 20 anys, ja al capdavant del patrimoni familiar, Manuel Bonmatí es troba enmig de la Tercera Guerra Carlina. Com a propietari rural, s'alinea amb els carlistes, però no intervé directament en cap lluita:

“Llegó el 13 de febrero de 1873, y despedido Amadeo, los demócratas proclamaron la república. Por Dios, por la Patria y el Rey, salieron al campo los ejércitos de don Car-

los, luchando para vencer y arrollar a la revolución que iba enseñoreándose de nuestras tierras. Don Manuel, muy joven entonces, armó los somatenes de la comarca y, pagados por él, armados estuvieron mientras duró la guerra, guardando los pasos del río Ter y vigilando las columnas que saliesen de Gerona, sin abandonar jamás su punto, exponiéndose a todos los atropellos y vejámenes. Cuantas veces pedía un lugar en las filas legítimas, donde estaba su hermano, le contestaba Savalls: –No, Manuel, su misión es más difícil y más provechosa. No se mueva; debe guardarnos este punto... Y no se movió en toda la guerra. Allí, vigilando su paso, estuvo, con las armas en la mano, hasta que los últimos guerrilleros carlistas se retiraron a sus casas...”

Aquesta experiència, però, el portarà més tard a ser part activa en el panorama polític de la província de Girona de finals del segle XIX i principis del XX.

Retrats de Manuel Bonmatí i Ramona Pujol

L'any 1885 es casa amb Ramona Pujol i Calderó, de Centelles, amb qui tindrà dos fills: Montserrat i Josep Maria. Al mateix temps, annexa a la casa pairal hi fa construir una capella, que serà beneïda el 1886.

Un projecte: una colònia

Amb la llei de colònies aprovada el juny de 1868 pel govern de l'Estat, es va encetar arreu una allau de peticions per aixecar colònies industrials: l'article primer de la llei indicava que una indústria no agrícola que estigués situada en una zona rural estaria exempta de la contribució industrial sempre que formés part de població rural. A més, la llei concedia altres privilegis, com ara ocupar càrrecs de representació pública, permís d'armes gratuït, permís per explotar pedreres i construir forns de calç, etcètera.

El 1884, Manuel Bonmatí presenta una sol·licitud per poder disposar de més cabal d'aigua del riu Ter per fer anar la foneria de plom que ja posseïa i dues fàbriques de filar i teixir cotó! Inicia així un projecte per aixecar una colònia industrial que seguiria un llarg periple abans de veure la llum.

El governador civil de Girona resol, l'any 1886, concedir-li el permís per disposar de més aigua, però amb una sèrie de condicions, una de les quals és construir un pont sobre el Ter que connecti les llavors futures fàbriques amb la carretera que Girona a Manresa i que sigui prou sòlid per resistir el pas de mercaderia pesant. Si no accepta aquestes condicions, el permís serà per a Miquel Sala, que pretén aixecar un projecte similar a l'altra banda del riu, al pla de Trullars.

Manuel Bonmatí ho troba desmesurat i la concessió finalment és favorable a Miquel Sala. El projecte de Sala, però, no es va arribar a dur a terme mai.

Aclaparat, el govern suspèn l'any 1892 la tramitació de noves concessions de colònies i ordena revisar les que havien estat atorgades, ja que sospita que molts dels propietaris afavorits per la llei no compleixen l'objectiu final de la disposició legislativa: modernitzar el món rural.

Mans a l'obra

Al mateix temps que ja comença a circular el tren entre Girona i Amer, el 1896, Manuel Bonmatí emprèn la construcció dels canals d'aigua, les tres fàbriques i els corresponents pisos per als obrers.

Un parell d'anys més tard, compra els drets d'aigua a Miquel Sala i torna a demanar permís per poder canalitzar aigua cap a les fàbriques que està construint. Aquest cop està disposat a fer un pont sobre el Ter que sigui prou resistent.

Mentrestant, els paletes ja han acabat la primera fàbrica i el primer carrer de la colònia. En aquesta primera nau s'instal·la la primera empresa arrendatària de la colònia, Joaquim Estrany, Fills i Cia.

Ramona Pujol mor i és enterrada al cementiri de Constantins el 1899. Els seus fills tenen a penes 12 i 10 anys.

El 12 d'agost de 1900 es posa la primera pedra de la nova església que Bonmatí fa aixecar sobre la capella que havia fet construir quan es va casar. Aquest nou temple es destinarà a oficis sacramentals (baptismes, comunions, casaments, misses dominicals...) de tota la població de la colònia.

Obres de construcció del pont que ha d'unir la Colònia amb la carretera que va de Girona a Vic. Foto de 1906. Encara no s'havia aixecat la xemeneia de la paperera Torras i a la casa dels Bonmatí no s'havia construït la torre amb la punxa coronada de rajola ceràmica verda que tant la caracteritza.

Finalment, al cap de 17 anys de la presentació inicial del projecte, Manuel Bonmatí rep l'autorització per aprofitar l'aigua del riu per a les indústries. Arrenda la segona nau de la colònia, ja acabada, a la indústria tèxtil H. Vicente Casacuberta (1901) i a la paperera Salvador Torras Domènech (1903).

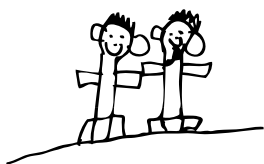
Ja s'ha fet realitat el seu projecte: “Tres espaciosas fábricas, habitaciones para seiscientas personas, elegantes chalets para los arrendatarios y directores de aquellos, una hermosa iglesia...”

Però...: “No es esto todo: los trozos contruidos del ferrocarril de Gerona a Olot [encara trigaria anys a arribar a la capital garrotxina] y de la carretera de Gerona á Vich siguen la margen opuesta del río, quedando Bonmatí separado de ambas vías por aquél y teniendo por consiguiente que transportarse todo el tráfico del nuevo pueblo por medio de una barca; se pone á subasta un trozo de carretera transversal con puente cerca de la finca, y se da el caso que no se presenta postor que se encargue de la empresa; sale ésta segunda vez á subasta, y el señor Bonmatí se ha obligado á cargar con esta nueva empresa para redimir su finca del aislamiento en que la mantenía el río.”

La construcció del nou pont sobre el Ter s'inaugura el dilluns de Pasqua de Pentecosta de 1906.

La vida política

De filiació carlina, Manuel Bonmatí de Cendra intervé en la reorganització del partit carlista a la província de Girona. Del 1898 al 1903 és diputat provincial pel partit tradicionalista. El 1905 és proclamat president de la junta provincial carlista de Girona i es presenta com a candidat carlí per Girona a les Corts. En aquestes eleccions, però, per pocs vots no és elegit.

La seva activitat política el porta més enllà de la província de Girona: és senador a Madrid i viatja per la Península per intervenir en actes carlistes.

Portada del diari El Norte amb l'esquela del que havia estat el seu propietari, Manuel Bonmatí de Cendra

El 1907, enquadrat dins la candidatura de Solidaritat Catalana, és elegit senador, càrrec que ocuparà fins al 1908. Al Senat, Bonmatí és el més actiu dels quatre membres del seu grup: signa la proposició de llei del marquès de Camps sobre repoblació forestal i presenta set proposicions més sobre carreteres. En aquesta època pren part com a mecenes en multitud de convocatòries de Jocs Florals d'arreu de les comarques gironines. Mentrestant, s'intensifiquen els litigis que Manuel Bonmatí sosté amb l'Ajuntament d'Amer perquè no està disposat a pagar els impostos municipals que el consistori li reclama. Fins i tot arriba a querellar-se contra l'alcalde amerenc i quatre regidors.

Història

Fruit d'aquestes desavinences, Manuel Bonmatí impulsa un projecte per separar la Colònia del municipi d'Amer i agregar-la al municipi de Bescanó. El presenta a la Diputació Provincial, que eleva l'expedient al Senat, on finalment s'acabarà desestimant la sol·licitud, el 1912.

El gener de 1910, en qualitat de propietari, es posa al capdavant de la publicació del diari *El Norte*, òrgan carlí de l'època a la província de Girona. S'anuncia com a diari catòlic i monàrquic i pren el relleu a *El Tradicionalista*, que s'editava des de 1908.

El 1910 fa construir una central elèctrica al costat del molí del Llor i, inicialment, subministra corrent elèctric a les mines i als habitatges.

A la Colònia, el dia del seu sant de l'any 1911, inaugura el Centre Recreatiu Obrer d'Acció Social, a més de la filial de la sucursal de Girona de la Caja de Pensiones para la Vejez y Ahorros i una secció de socors mutus. Amb els industrials Torras Domènech, Casacuberta i Berenguer, obren 8 llibretes, amb una imposició de 5 pessetes a cada una, per regalar als treballadors.

El replegament

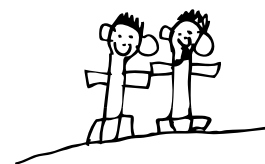
El mes de novembre de 1911, per motius de salut, Manuel Bonmatí decideix retirar-se de la vida política: presenta la seva renúncia al càrrec de president de la Junta Provincial Tradicionalista i plega com a propietari del diari *El Norte*.

Després d'una primera crisi que afecta severament la seva salut (1913), mor el dia 6 d'agost de 1914, a l'edat de 61 anys, i és el primer difunt que serà enterrat al cementiri que ell mateix havia fet construir.

A les columnes d'*El Norte*, ple de panegírics dedicats al que havia estat el seu amo, es publica: *"La numerosa colonia de Bonmatí es fruto de su actividad, monumento perenne debido a sus incansables trabajos, demostración genuina de cuánto valía nuestro amigo que, dotado de un carácter eminentemente práctico, ha realizado lo que pocos hombres efectúan en su existencia, que es levantar un pueblo que perpetuará su memoria a través del tiempo."*

Mei Brescó i Josep M. Quer

I. Diari *El Norte*, 29 de novembre de 1911. Article signat per J. Comerma
II. *Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 5 de novembre del 1904.
III. Diari *El Norte*, 8 d'agost de 1914

Història

75 anys del final de la Guerra Civil

Benet Valentí (1922-2005) va deixar escrit l'any 1984 un treball que ha restat inèdit, titulat "La Guerra Civil espanyola a Bonmatí 1936-39". Probablement, no el va arribar a publicar mai perquè, com diu ell mateix en el pròleg d'aquest document, "hi ha a prop descendents dels protagonistes del temps esmentat i la meva intenció és no ferir a ningú, ni obrir cap ferida tal vegada ja cicatritzada". Amb motiu del 75è aniversari de l'acabament d'aquell conflicte, volem reproduir en aquestes pàgines els fragments d'aquest treball que fan referència als fets ocorreguts el 1939 a Bonmatí. Benet Valentí confessa: "La meva intenció ha sigut ser just i mirar els fets amb imparcialitat."

"El dia 4 de febrer de 1939, estant les fàbriques en poder dels militars de la República, i aquests en veure la guerra perduda, decideixen en la propera nit volar les naus de les tres fàbriques de la colònia [Torras Domènech, H. De V. Casacuberta i J.J. Padrosa]. Aquesta decisió arriba a oïdes d'un productor anomenat Florenci Llenas, el qual, acompanyat de tres homes de valor dels quals desconec el nom, es presenten als caps militars i, amenaçant-los amb la pistola, els fan desistir de tan greu decisió.

A primers de febrer de 1939, les persones que políticament o per altres causes estaven compromeses amb el règim que estava a punt d'ésser vençut, prenen decisions, alguna d'elles molt dura: algunes famílies abandonen la casa i les seves coses i canvien de país en un rumb totalment incert. Passen la frontera i el seu destí a la vida haurà canviat radicalment.

Altres es queden i no suposen l'abast de la duresa del guanyador: aquests es van equivocar. Hi ha uns tercers que romangueren emboscats esperant el moment oportú de reincorporar-se a la família o buscar els mitjans per passar a l'exili.

Les tropes del general Franco dominen gairebé tot el país i un cop trencat el front de l'Ebre ocupen Catalunya. El dia 4 de febrer de 1939, els veïns de Bonmatí comencen a notar un moviment militar. Són fets uns forats a tot el llarg del pont, concretament 24, de 80x80x80 cm, que seran emplenats de dinamita, a fi de ser volat i així dificultar el pas de l'exèrcit contrari. L'acció de resistència es porta a cap entre 5 i 6 de la

tarda del dia 5, que s'esqueia en diumenge, i és comandada per Enrique Líster. Minuts abans de ser destruït el pont, se sentiren les explosions ocasionades per les voladures dels ponts del Pastoral, els d'en Roure i els d'Anglès (tots, carretera i tren). A partir d'aquest moment, comencen a sonar els primers trets i els veïns de la colònia romandran dins les seves llars. Els de les cases aïllades escullen, en considerar-les més segures, alguna que altra mina.

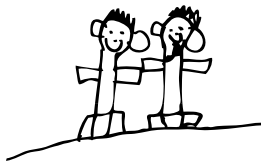
L'exèrcit atacant s'ha apoderat de Vilanna, o sigui de l'altre costat del pont, des d'on disparen contra les forces republicanes que estan parapetades a l'esquerra del Ter, en fàbriques i galeries del carrer de Sant Ramon. En aquest mes de febrer el cabal del riu és bastant elevat i és una temeritat creuar-lo a cos descobert. No obstant això, algun que altre moro morí en intentar-ho.

Des de les 6 de la tarda del dia 5 fins a la nit, és un front obert. Hi ha unes hores de pausa en la lluita; aquesta es torna a reprendre més dura l'endemà a primera hora i durarà fins a les 5 de la tarda del dia 6. Entren homes de l'exèrcit ocupant —que vénen per Sant Julià— per la plaça Don Manuel. Per cert, són moros comandats per oficials espanyols.

El desfet exèrcit de la República es retira en direcció a les Serres. Fins a aquest poble els ponts també havien estat destruïts. Mentrestant, soldats que havien oposat resistència s'entreguen i alguns d'ells són afusellats més tard. Mentre, la colònia i els seus voltants donen testimoni de la batalla que s'ha lliurat: soldats morts dins les fàbriques i els magatzems, al voltant de les cases, dins el riu, i una enorme quantitat de material de guerra abandonat.

L'exèrcit guanyador fa la sensació de no haver tingut baixes, que per cert les va tenir, ja que els cossos van ser retirats pels mateixos soldats. L'exèrcit derrotat deixa una gran quantitat d'homes morts que romandran fins al dia 8 abandonats. En aquesta data són obligats a enterrar-los. Dita feina la porten a cap uns homes de Bonmatí que s'havien destacat en el règim que acabava de ser vençut. Són posats en dues fosses sense el mínim control d'identificació. En una d'elles va ser-hi soterrat, junt amb els homes, un cavall.

Cal destacar la mort del vigilant de la paperera Torras Domènech, que en un excés de zel no va abandonar la

Història

Passera provisional habilitada per travessar el riu. Al mig de la foto, entremig dels arbres, destaca el salt d'aigua del canal. A la dreta, la casa de la família Bonmatí, els primers edificis de la colònia i l'antic camp de futbol.

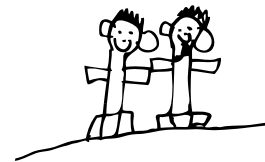
seva missió. També moriren a prop de les seves cases de pagès dos veïns de Constantins i les Serres, morts de les quals van ser autors els moros.

A partir d'aquest desenllaç la vida a la colònia experimentarà un canvi que protagonitzaran els del bàndol guanyador, on la ignorància i la maldat, també aquesta a remolc d'aquella, faran de les seves, i per cert molt lamentables. L'exèrcit ocupant fa la impressió de disciplinat, ben alimentat i ben organitzat.

Respecte a l'alimentació, sembla confirmar-se que la població pot disposar de pa i aliments, fet que semblava impossible. De la colònia es traslladen a Girona, inclús a peu, per tal d'adquirir-ne, ja que les botigues n'estan saturades. Però aquest fet, que semblava una realitat, dura ben poc i és fallit. La causa va ser l'ocupació de magatzems d'aliments que l'administració republicana tenia en reserva per al seu exèrcit i la població civil. En concret, la població, famolenca, va menjar-se en un mes l'aliment que estava projectat consumir en diferents mesos. Per tant, l'escassetat torna a fer acte de presència.

Aquests són alguns dels cartells que es van veure clavats per Bonmatí durant la guerra.

Història

i donar senyals de vida, va ser quan uns ja havien fet la depuració a Bonmatí. És que Bonmatí, durant aquests primers mesos, no era agregat d'Amer?

Cal repetir: tot molt trist en una colònia de 600 veïns. L'objectiu amb què va ser fundada per D. Manuel no fou aquest.

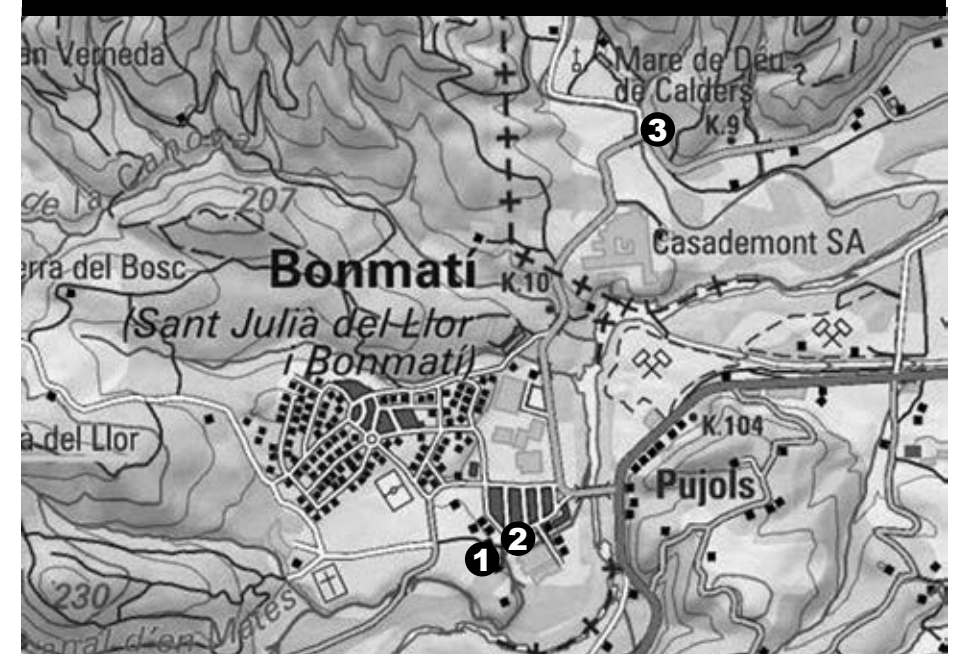
L'escassetat augmenta, l'estraperlo és el nostre pa de cada dia, moltes operacions són portades a cap amb el vistiplau del règim. Els especuladors aprofiten el riu revoltat i fan el seu agost, mentre un treballador, si té feina, guanya el mateix jornal de l'any 1936. Mentrestant es vol fer ús de la religió com a baula del nou règim. Misses de campanya a la plaça i al camp de futbol i les ordinàries a la fàbrica vella de V. Casacuberta, que està totalment desmantellada. Dites misses són molt concorregudes per tal de no caure malament als nous mandataris. Fa les funcions de capellà en Mn.

Joaquim Pararols, rector de Constantins. És nomenat per regir l'església de la colònia, encara no reconstruïda, Mn. Miquel Janoher, i se'n fa càrrec al mes de setembre. Dificil papereta, la d'aquesta persona.

La comissió gestora la formen persones que no havien intervingut en la guerra ni havien estat objecte de persecució, i s'aprofiten del moment. D'altra banda, excombatents de l'exèrcit guanyador faciliten avals a empresonats dels vençuts.

Des de començament de segle, la colònia havia celebrat la festa major el diumenge i el dilluns de Pasqua de Pentecosta, exceptuant la primera, que va ser per la Mare de Déu de Calders. Els anys 1937 i 1938, en plena conflagració, no es va celebrar. Malgrat haver-se acabat la guerra, el 39, es va desistir de celebrar-la. Es va considerar que les conseqüències derivades de

MAPA DELS ENTERRAMENTS I ELS AFUSELLAMENTS.

1. A tocar de l'església i la torre Bonmatí, van ser enterrats el 1939 els soldats que moriren a la batalla de Bonmatí. El 1959 seran recuperades les despulles i seran traslladades al Valle de los Caídos.

2. En aquest lloc [actualment, plaça del Motor] van ser afusellats 10 soldats de l'exèrcit republicà.

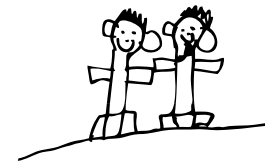
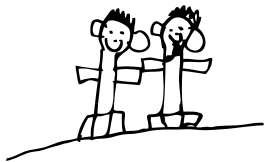
3. En aquest revolt de la carretera de Constantins van ser afusellats i enterrats 7 soldats que unes hores abans s'havien rendit a la Colònia. També el 1959 les despulles van ser traslladades al Valle de los Caídos.

la contesa pesaven molt a totes les famílies. Aquí es podien resumir les calamitats i els sofriments d'abans, durant i després.

La cooperativa, que havia estat funcionant sense interrupció des de l'any 1906, sempre portada i administrada pels treballadors, l'any 1939 és clausurada. Durant el tancament, va ser simulat un robatori (de fet, va ser real) dels pocs aliments que en aquell moment disposava. Un dels articles en dipòsit i molt preuat eren un bon nombre de litres d'oli. La causa del tancament forçós va tenir com a pretext que s'hi feia política contrària a l'actual règim. Estarà tancada fins l'any 1945, que de nou serà legalitzada."

Benet Valentí Guitart
Bonmatí, 1984

*Informació extreta de l'arxiu de Benet Valentí / Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

Deu anys del tancament de Levi's Strauss Bonmatí

Aquest mes de setembre fa ja 10 anys del tancament de Levi's. Sembla que va ser ahir!, ja que els records encara continuen ben vius, però el temps ha passat i el col·lectiu ha hagut de buscar el seu dia a dia en altres llocs i majoritàriament fora del poble.

La fàbrica va durar 22 anys, contravenint els rumors estesos pel poble i rodalia que deien que aquesta multinacional no duraria ni 10 anys, encara que al final els rumors van acabar sent veritat i va acabar tancant.

Els inicis

Tot va començar el desembre de l'any 1981, data en què es va formalitzar la compra de la nau construïda per Tèxtil Armengol l'any 1973.

Tèxtil Armengol (TASA) havia tancat definitivament les portes l'any 1980 i havia deixat un poble en crisi i amb famílies senceres a l'atur. En aquest entorn de desolació al poble des del punt de vista laboral, ja es parlava des de feia temps (abans fins i tot de tancar definitivament TASA) de la possibilitat que Levi Strauss adquirís una nau al poble.

Levi's, abans de decidir-se per Bonmatí, havia estat fent estudis socioeconòmics i fins i tot geològics sobre diferents alternatives, entre elles Saragossa, Màlaga i Celrà.

Entre els factors a favor de Bonmatí, que se suposa que devien tenir el seu pes a l'hora de prendre la decisió, hi havia les comunicacions i la proximitat amb la frontera, així com també el fet que la nau ja estava construïda i per tant la inversió es reduïa. Tot i això, la inversió inicial va ser de cap a 400 milions de pessetes.

Aquesta nova aventura havia de generar 150 llocs de treball en un primer moment, tot i que al final va acabar donant feina directa a més de 300 persones (287 persones en el moment del tancament). I més encara si tenim en compte el contractista de rentat que Levi's tenia al poble, LIRSL.

La fàbrica Levi's de Bonmatí estava integrada dins la seu central d'Espanya, Levi Strauss de España, S.A., situada a Barcelona, que es va fundar l'any 1980.

Levi Strauss de España, S.A., filial de la companyia a Espanya, era l'encarregada de procurar el subministrament de producte per donar resposta a la demanda d'Espanya i Portugal. Aquesta producció li arribava en un primer moment bàsicament de contractistes o d'altres fàbriques situades a la resta d'Europa i subministrades a partir de la seu central de Brussel·les.

La fàbrica de Bonmatí en aquest aspecte va venir a engruixir la producció realitzada a Espanya i va suposar una resposta més ràpida a les necessitats del mercat. A més, a part d'altres línies de producte, la planta de Bonmatí podia produir pantalons de l'anomenada Línia 7 o Red Tab (501, 201, 901).

Aquesta línia no podia ser confeccionada per contractistes, ja que era el producte insígnia de l'empresa i, per tant, només podia ser produït a les anomenades O&O (owned and operated), és a dir en empreses propietat i operades per la companyia.

Tornant als inicis de l'empresa a Bonmatí, després de la compra, el desembre de 1981, va venir la contractació de personal, els cursos de formació i unes primeres produccions durant l'any 1982.

El 1983 l'empresa ja va començar a produir i al setembre, concretament el dia 28, es va inaugurar oficialment la fàbrica.

A la inauguració hi van assistir el president mundial de la companyia, Peter Haas (descendent de Levi Strauss), i el responsable a Espanya de la companyia, Dante Chiabarini, així com altres representants de la firma a Europa. Pel que fa a les autoritats, hi van assistir el cap de Serveis de Governació, Xavier Soy; el senador Francesc Ferrer; el governador militar de Girona, el general Luis Cuesta; els batlles de Sant Julià del Llor i Bonmatí i Anglès, i representants municipals d'aquests pobles, a més de Salt i Amer, i el director general de Política Industrial i Tecnològica de la Generalitat, Jaume Bassa.

Del 1983 al 1996: els anys d'esplendor

En el moment de la inauguració de la planta la producció era de 3.000 pantalons al dia. Aquesta producció va anar creixent fins a arribar per sobre dels 10.000 pantalons diaris en el moment de produir-se el tancament (uns 2.300.000 unitats de producte anuals).

El procés productiu era un procés molt ben dissenyat i calculat. Un procés en cadena on cada operació del pantaló (amb un total per sobre de 30) era cronometrada i analitzada per ser executada amb la major eficiència.

El factor de la qualitat era molt important en tot el procés productiu. Els pantalons Levi's eren símbol de qualitat i resistència. Resistència tant pel teixit com pel disseny de les costures i els reforços, i qualitat que es garantia tant en els controls del procés productiu com en els autocontrols de les mateixes operàries que produïen les peces.

Tota la plantilla, l'any 1992

El sistema de treball era un sistema incentivat: a part del salari fix, l'operària era remunerada per la producció segons la seva eficiència. Cada operació tenia un grau de dificultat i, segons el grau de dificultat, es fixava un llinar a partir del qual l'operària començava a cobrar incentiu.

Pel que fa a eficiència, cost, disseny de llocs de treball i, sobretot, combinació d'operacions per fer el procés més eficient, la planta de Bonmatí va ser una de les pioneres (per no dir la pionera) i capdavanteres de les plantes productives que Levi's tenia a Europa. Ara bé, amb el pas dels anys, es van anar obrint plantes en països en vies de creixement (est d'Europa i Turquia), no tan eficients però amb uns costos de personal molt més baixos, factor que al final va acabar provocant el tancament de la planta de Bonmatí.

A partir de l'entrada d'Espanya al mercat comú, concretament a partir del 1987, l'empresa va passar a formar part des del punt de vista organitzatiu de la central europea de Brussel·les. Això es va completar el 1991. Fins aquell any la fàbrica depenia exclusivament de l'afiliada de Barcelona, la qual organitzava la producció de la fàbrica. A partir d'aquell moment es canvia l'organització i la producció passa a dependre de la central de Brussel·les, que organitzava la producció de totes les fàbriques d'Europa. Des de Barcelona ja no es feia la comanda directament a la fàbrica, sinó que la feia a la seu central i aquesta li proveïa el producte (preferentment, però no exclusivament, de la planta de Bonmatí).

En el moment d'incorporar-se a l'organització europea la nostra fàbrica era la més eficient, sobretot des del punt de vista de cost.

A partir d'aquell moment l'especialització en el model 501 va ser pràcticament del 100%. El model de nens 201 i el model per a dona 901 (amb molt d'èxit a la Península) es

van deixar de fer, substituint aquest últim per un model més semblant al 501 i de nom 6501, que va acabar sent un desastre estrepitos.

Ara bé, a partir del 1991 i fins l'any 1996, l'empresa encara va gaudir d'uns anys esplendorosos. Semblava que allò no s'havia d'acabar mai.

Qui no recorda l'anada al balneari?

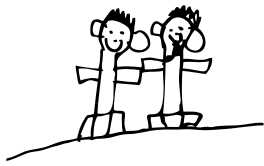
L'empresa, dirigida pel seu president Bob Hass (també descendent del fundador Levi Strauss), va voler transmetre als treballadors de la companyia d'arreu del món "la missió i els valors" de la firma. Per això va desenvolupar una sèrie de programes per portar-ho a terme, un dels quals era una formació fora de la fàbrica, que en el cas de la de Bonmatí es va portar a terme al balneari de Caldes de Montbui.

De "la missió i els valors" potser molta gent no en recorda res, però segur que de l'estada al balneari encara en parla.

Tal com deia Joana Freixes, directora de la planta productiva de Bonmatí, durant la commemoració dels 10 anys de la fàbrica, l'any 1993, "la nostra política de comunicació oberta, i de foment d'una filosofia que reconeix la importància de l'individu dintre de l'empresa, així com el respecte dels seus drets laborals, han contribuït indubtablement al creixement experimentat durant anys".

I parlant de records, qui no recorda les festes d'estiu amb el sopar davant la fàbrica i el dinar de Nadal al menjador, amb l'animació teatral, o bé el tió per a la mainada de tots els treballadors.

Levi's també va intentar incentivar el treball social entre els treballadors, a través del grup CIT (Community Involvement Team), que va ser bastant actiu a Bonmatí portant a terme diversos projectes socials.

El tió

També, des del punt de vista social, tampoc no hem d'oblidar que gràcies a unes anàlisis rutinàries de l'aigua de l'empresa es va poder comprovar que l'aqüífer de l'aigua potable del poble estava contaminada amb percloroetilè.

Tot això, entre altres coses, contribuïen a un bon ambient de treball, que tot i els conflictes, com a qualsevol feina, feia que la gent treballés molt a gust.

Parlant de conflictes, qui no recorda que CCOO va demanar 200 treballadors i que per poder assistir al judici es van haver de treure tots els bancs de la sala de jutjat i es va haver de seure a terra?

A partir del 1986: davallada i tancament

Ara bé, per diversos motius les coses van començar a canviar a partir del 1996 (fins aquell moment el creixement havia estat constant any rere any). Entre els diferents motius pot haver-hi: un canvi de tendència de la moda a tot el món, no tan dependent de la marca ni del texà; segments alternatius (lleure, mòbil, videojocs) per disputar-se el pressupost del segment objectiu (de 15 a 25 anys) que fa que aquest busqui altres alternatives més econòmiques; un deute molt important contret per l'empresa en la recompra d'accions per poder tornar l'empresa a mans familiars; un procés de reenginyeria a nivell mundial que va fer minvar la tresoreria de l'empresa; uns processos cada vegada més complexos d'acabat del pantaló texà més costosos i que deixaven cada vegada menys marge al producte... (en aquest punt val a dir que un cop sotmesos a segons quins processos de rentat que inclou forats, talls, gastats, etc., amb un look final que sembla que quan es posin els pantalons a la venda estiguin a punt de llençar-se al contenidor, fa que no s'apreciï tant el valor de la marca, optant el segment objectiu de la marca per una alternativa més econòmica que es pugui trobar al mercat i pel preu d'un pantaló Levi's poder tenir tot el vestuari de la temporada).

Tot això, baixada de vendes, de marges, increment del deute i reducció de la tresoreria, va portar per un costat a buscar alternatives més econòmiques en països de l'est (Hongria, Turquia i més enllà) per tal de millorar els marges, i també a

processos de parada de les fàbriques europees, els anomenats lay-off, per tal d'equilibrar la demanda.

A partir d'aquí es van començar a potenciar les empreses de l'est i a anar eliminant progressivament i per ordre de costos les fàbriques més occidentals, començant per les de França i Bèlgica, per després passar a tancar les fàbriques històriques d'Escòcia. (Hem de tenir en compte que durant tot aquest procés també es van tancar la majoria de fàbriques que l'empresa tenia als Estats Units, també per motius de cost.)

Un cop tancades aquestes fàbriques, ja es veia que les següents per ordre serien les d'Espanya, la de Bonmatí i la d'Ólvega, a Sòria.

I això va esdevenir inexorablement el 8 juny de 2004, quan es va comunicar l'inici de les converses per poder tancar definitivament les fàbriques d'Espanya per motius econòmics.

Les primeres persones per ordre de procés van sortir el 30 de setembre, i entre aquest dia i la primera quinzena d'octubre es van anar parant totes les seccions (tall, precomponents, davants, darreres, muntatge i acabat).

Un cop tothom va haver sortit, va arribar el torn a la maquinària, que es va vendre tota a una empresa contractista de Sri Lanka. Al mateix temps, les instal·lacions (Levi's i LIRSL, que no hem d'oblidar que en tot aquest procés també va resultar afectada, ja que li va suposar el seu final) es van vendre a l'empresa Gerió, que ocupa les instal·lacions actualment.

El 30 de gener de l'any 2005, un cop es va haver buidat del tot la fàbrica, va arribar el final de Levi Strauss a Bonmatí..., i a partir d'aquí ja és història.

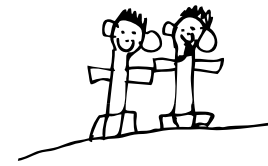
Han quedat moltíssimes coses al tinter per poder explicar, i moltes vivències, moltes!!!, aquí només s'ha volgut tenir un record, potser també un pèl esbiaixat pel pas d'aquests 10 anys, però encara ben viu en les ments de tots els que hi vam ésser.

Josep M. Quer

<http://historia-bti.blogspot.com/es/>

Imatge de l'interior de la fàbrica.

Pere Jané Puig

En data 15 de març de 1989, a l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí va arribar una carta dirigida al llavors alcalde, Josep Pibernat, que deia: "Benvolguts conciutadans, nascut en aquest poble de Bonmatí, ja fa una colla d'anys, seria el meu gran desig tornar a visitar-lo el dia de la festa major. Malauradament no recordo per quina data s'escau la festa i molt els agrairé la gentilesa d'informar-me, ja que és molt probable que en els mesos veniders tindrè ocasió de veure de nou la meva terra." La signava Pere Jané Puig.

El 17 de setembre d'aquell mateix any, l'Agrupació d'Exalumnes de les Escoles de Bonmatí, amb molt d'entusiasme, li va organitzar una "minitrobada": Jané feia 50 anys que faltava del poble.

Pere Jané Puig va néixer el 9 de novembre de 1920 en un tercer pis del carrer Sant Ramon de la colònia de Bonmatí. Els seus pares, Josep Jané i Josefina Puig Fortià, originaris d'Estanyol, quan es van casar van anar a viure a Bonmatí, on el pare va entrar a treballar a la indústria paperera de Salvador Torras Domènech. Poc temps després, es van traslladar a l'altra banda del riu Ter, a can Pipeta, a Vilanna, on la mare, coneguda com la Pepa, va regentar una botiga de vetes i fils.

Després d'ell, van venir quatre germans més: Neus (va morir a l'edat de 3 anys), Josep, Angelina i Joaquim.

La guerra

Durant la Guerra Civil, Pere Jané va ser mobilitzat amb la Lleua del Biberó i va estar deu mesos als fronts del Pirineu, a l'anomenat Batalló de Muntanya Pirenaic o, també, Batalló Alpi.

"Cavàvem entre els avets un forat d'uns dos metres i mig per dos i mig, i uns tres de profunditat. Després, hi dipositàvem entre 15 i 20 cossos, i el metre que quedava el cobríem amb terra." Jané descrivia així els enterraments que, a l'edat de 17 anys, havia de fer a les Pedres d'Auló, un cingle situat entre Roní (Pallars Sobirà) i el pic de l'Orri, a tocar de l'actual estació d'esquí de Portainé. La batalla en aquest punt va ser especialment cruenta per la dificultat del terreny i per la proximitat de les tropes franquistes, i els morts del propi bàndol havien de ser enterrats en fosses comunes perquè era impossible traslladar-los al cementiri més proper.

"Els cossos s'enterraven sempre en presència d'un oficial. Abans els buidàvem les butxaques a la recerca de la documentació, per enviar-la a les famílies." En una de les quatre sepultures en què va intervenir, Jané va trobar el cos de Pere Costa, també fill de Bonmatí. "Els seus papers els vaig entregar personalment a la família."

L'exili

El 1939 va fugir travessant la frontera francesa per Prats de Molló i va estar onze mesos en els camps de concentració de Vernet i Setfont.

Jané, afí al POUM, va participar en la resistència francesa contra l'ocupació dels alemanys. El 1943 va ser arrestat per la Gestapo i va passar dos anys més en camps de concentració i de treball nazis. Finalment va ser alliberat per l'exèrcit anglès.

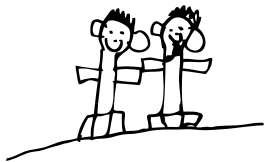
El 1946 es va casar amb Montserrat Mas Capdevila, originària de Preixens (Noguera).

"Acabada la Segona Guerra Mundial no es veia cap sortida possible que pogués conduir a la restauració de la democràcia a Espanya. L'evidència, ja clara per a nosaltres, que tot seguiria igual, va ser com una galleda d'aigua freda sobre els nostres esperits idealistes i somniadors per tal com quedava ben clar que l'Espanya democràtica i la llibertat de la nostra Catalunya, no eren altra cosa que una dèria inassolible."

L'any 1948 va prendre la determinació de creuar l'Atlàntic amb la intenció de seguir estudis de química i entrar a treballar en l'empresa d'un parent de la seva esposa dedicada a la importació i fabricació d'elements químics i colorants per a la indústria tèxtil.

Colòmbia

L'any 1949, finalment, van emigrar a Colòmbia i Pere Jané hi va fer dos cursos de química, ram en el qual va treballar. Juntament amb Francesc Capdevila, va fundar l'empresa Quimitex, especialitzada en la venda de productes químics i colorants per a la indústria tèxtil a més de l'assessorament tècnic a empreses del ram. Quan es va jubilar, la Societat Nacional de Tècnics Tèxtils de Colòmbia, que havia fundat i de la qual havia estat secretari, el va nomenar soci honorari.

Un grup d'exiliats espanyols que l'any 1952 eren futbolistes del Club Deportivo Español de Bogotà. El tercer de dalt començant per la dreta és Pere Jané.

Va participar activament en la Comunitat Catalana de Colòmbia, primer com a secretari i redactor en cap del Butlletí del Centre Català (1991) i, posteriorment (2001), com a president de l'entitat, càrrec que va ocupar durant deu anys.

Gran aficionat a la pesca i al tennis, va ser campió del futbol *amateur* a Bogotà amb el Deportivo Español. També va formar part del grup de fundadors del primer cineclub de Bogotà, anomenat Colòmbia.

El 1992 va ser guardonat en la 4a edició del Premi Josep Maria Batista i Roca, concedit per l'Institut de

Pere Jané va morir a Bogotà el 15 de juliol de 2013 i des del 19 de desembre del mateix any les seves cendres, junt amb les de la seva esposa, estan dipositades al cementiri del poble que el va veure néixer, Bonmatí, tal com era la seva voluntat.

"Tots els emigrats porten el seu poble dins del cor i jo no sóc pas cap excepció amb la dèria de tornar-hi algun dia".

**Informació recopilada per
Mei Brescó Esteve**

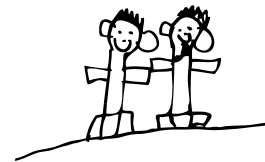

Pere Jané, a l'esquerra, junt amb la seva esposa, Montserrat Mas, Rosa Pla, Lola Noguer i Josep Pigem, a Bonmatí, l'any 1991. Foto: Arxiu Benet Valentí / Ajuntament.

El president Pasqual Maragall conversant amb alguns dels assistents a l'homenatge que es va fer al Parlament l'any 2002 als exiliats de 1939. Pere Jané és al fons, al mig. Foto: Jordi Garcia / Avui.

I. Los 60 de las Pedres d'Auló". *El Periódico de Catalunya*. 10 de desembre de 2002
II. Carta a Josep Pibernat, 13 d'abril de 1989

Josep Ros i Domènech

UN VEÍ PECULIAR DE SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

En Josep Ros ara tindria 101 anys. La seva vida té cert interès per les vicissituds que lligades als temps socioculturals i econòmics li van tocar viure. Va néixer el 1913 en una petita masia del poble, anomenada can Franch, situada al centre del terme municipal i prop del torrent de la Canova. La casa, els conreus i el bosc eren un model de pulcritud i un exemple d'ecologia avançada. Amb el bosc impecablement net i les feixes abancalades amb la perfecció de la pedra seca, cultivades fins l'últim racó, no hi faltaven els productes bàsics perquè la família tingués el que li fes falta per viure. En Josep va tenir dos germans —tots dos van morir en el període bèl·lic del 1936-39— i una germana, la Carme, que van enterrar el 31 de juliol de 2014.

Era freqüent la família nombrosa en la primera meitat del segle XX i també era normal que, per alleugerir l'economia familiar, algun dels nois, amb vocació o no, anés al seminari a estudiar per ser sacerdot, i aquest fou el destí inicial d'en Josep Ros. Passà uns quants anys a la institució, es culturitzà, s'aficionà a la filosofia, al llatí, a la història, a les ciències de la terra, a gaudir de la natura i a ser un bon amic dels altres, a més de tenir una vida interior rica amb un substrat religiós creient que li perdurà fins a la mort.

Poc temps abans de ser ordenat capellà, esclatà la Guerra Civil i, com a tants nois de l'època, li canvià el rumb de vida que tenia previst. Se'n va anar a casa seva, a can Franch. Les seves creences no li permetien identificar-se amb la ideologia dominant, ja que per tradició familiar tenia ascendència carlina, i en la primera ocasió que va tenir, no exempta de dificultats, va passar a França, va entrar per Irun i va començar la seva guerra. Va ser sergent del Terç de Requetés de Nostra Senyora de Montserrat, lluitant per les terres de l'Ebre a les batalles de Codo i Belchite.

Acabada la guerra, amb l'experiència i el coratge que, per l'empremta d'un episodi així, marca la persona, comença una nova vida. En ser del bàndol dels vencedors, ho va tenir més fàcil i aviat va entrar de secretari de l'administració civil en diferents municipis: les Preses,

Caldes de Malavella, Girona, etcètera, i es va fer amic de personatges rellevants que han esdevingut catalans universals, com ara Salvador Dalí i Josep Pla. Amb el seu treball, aviat va adquirir suficiència econòmica que li va permetre viatjar pels cinc continents, portant a terme una de les aficions que sempre li havien agradat i li permetien desenvolupar el seu esperit aventurer, viatger i divulgador de les seves experiències. Als vint anys i escaig, ja va anar amb moto —una Lambretta— a Londres per participar en els actes de coronació de l'actual reina d'Anglaterra.

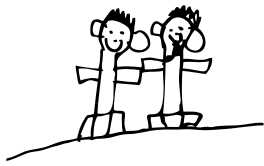

Josep Ros amb Rio de Janeiro al fons.

Va viatjar per tot el món: només cal donar un cop d'ull al seu arxiu fotogràfic, metòdicament ordenat i referenciat per ell, que guarda el seu nebot Miquel Fradera Ros. Allà hi veus imatges de les principals ciutats i indrets de les Amèriques, la Xina, l'Índia, el Vietnam,

Contemplant les ruïnes de casa seva, can Franch, als anys 80.

En una esplanada del Matto Grosso, al Brasil.

Àfrica, Europa, Espanya, Portugal, etcètera. Tenia un gran planisferi a casa seva i hi havia posat gomets a tots els llocs que havia visitat, i eren raríssims els indrets on no n'hi havia cap.

No obstant això, les terres preferides per sojornar-hi temps eren a l'Amèrica del Sud. Es coneixia molt bé aquest territori, sobretot l'estat del Brasil, on passava llargues temporades, hi tenia amics i familiars llunyans que van proporcionar-li estades agradables. Aviat es va sentir atret per aquest ampli territori, va comprar uns terrenys a la Selva amazònica i va decidir que quan es jubilés s'hi instal·laria la major part de l'any aprofitant la bonança del clima. Així doncs, va viure entre Girona i Manaus.

Mitjà de transport corrent a Sud-amèrica.

Era l'època de les diapositives, l'element audiovisual més modern. I en Ros va aprofitar els seus èxodes de Catalunya per crear un fons documental dels periples realitzats arreu del món que visitava i, de tornada a casa seva, en feia partícips els altres, en forma de conferències plenes d'anècdotes i molt ben il·lustrades amb les imatges exòtiques que havia captat.

Malgrat ser un ciutadà del món, sempre va professar un amor especial pels seus orígens, com ho provarien unes notes escrites el maig de 1990 que titula l'"Aplec

A les cascades de l'Iguaçu amb una amiga, als anys 70.

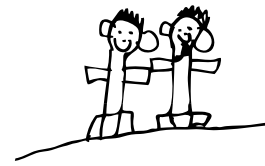
de Sant Julià del Llor. Evocació d'altres temps I" i "Sant Julià del Llor. Evocació d'altres temps II", on parla amb nostàlgia dels records de la seva infantesa i joventut passats al municipi i també de la sotragada de la Guerra Civil que marcà en ell i en molta gent un abans i un després en les seves vides.

Aquests escrits són una premonició del que li passaria l'estiu de 1990: va arribar la notícia que el 18 de juliol d'aquell mateix any moria, sembla en estranyes circumstàncies, a l'edat de 77 anys, al Brasil, a la localitat de Sorocaba.

M. Carme Domènech i Puig
Historiadora

Serralada dels Andes. Indret on va caure l'avió que transportava esportistes que van haver de menjar-se els cossos dels morts per sobreviure.

El camí ral de Girona a Amer (I)

"Camí ral" és el nom que es donava als principals camins públics abans de l'existència de les carreteres. La denominació podria derivar de "camí reial", referit als camins del rei, que eren les principals vies de comunicació que hi havia en l'època medieval. En molts trams, les actuals "carreteres nacionals" es van fer coincidint amb els traçats dels antics camins rals.

Ricard Teixidor Palau, mestre jubilat de Salt, està investigant des de l'any 2006 el traçat d'antics camins al seu pas per la comarca de la Selva. Entre els 13 camins que ha descrit fins ara, hi ha el que anava de Girona a Amer passant per Bonmatí i Sant Julià. D'aquest treball, fins ara inèdit, us presentem un resum de les etapes que van de Girona a Constantins i la descripció íntegra de les que van de Constantins a Sant Julià (en el pròxim número de "L'Amic" publicarem el recorregut que va de Sant Julià a Amer).

Fragment del mapa de F. Coello de l'any 1851. S'hi veuen els dos camins que pugen paral·lels al Ter, un a cada costat de riu: el que va a Amer i el que va a Anglès. Font: COELLO, F.: Atlas de España y sus posesiones de Ultramar. Girona. Madrid, 1851

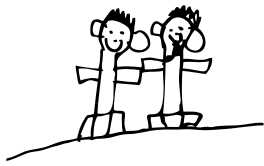
Dues vies

Per anar de Girona a Amer hi havia dues vies possibles que resseguien el curs del Ter, una a cada banda. Partien de punts diferents de la ciutat de Girona. La que seguia per la banda dreta, partia del camí de Vi, a Santa Eugènia de Ter, seguia cap a Salt, Montfullà, Bescanó, Vilanna i Anglès. A partir d'aquesta vila, senyorejada pels vescomtes de Cabrera, hi havia serioses dificultats per continuar, no només per l'orografia sinó perquè calia travessar dos cursos d'aigua complicats: la riera d'Osor i el Ter. La segona via era de més bon fer. Partia del carrer del Portal de la Barca i travessava l'Onyar i el Ter. Sempre paral·lel a aquest riu, passava pels termes de Fontajau, Domeny i Sant Gregori i, Ter amunt, seguia cap a Constantins, Bonmatí, Sant Julià del Llor, Sant Climent d'Amer i Amer.

En aquest capítol descriuré la segona via.

De la ciutat de Girona a Constantins

Partia del carrer del Portal de la Barca, situat a l'antic burg de Sant Feliu. Només de sortir de la ciutat ja topava amb dues dificultats, travessar dos cursos fluvials. El primer d'ells, l'Onyar, ho feia mitjançant una palanca o passera i un gual. Al Ter no hi havia cap pont, per això es va fer necessari utilitzar una gran barca de llibant. Ja a l'altre costat del riu, el camí seguia paral·lel, ara dintre de l'antic terme de Fontajau. Fins passat el Pavelló de Fontajau, ha estat totalment esborrat però podria ser que seguís el traçat de la rambla de Xavier Cugat. Després de creuar la riera de Fontajau, entra al terme de Domeny. A partir d'aquí, seguia al mig del Parc de les Ribes del Ter. Més o menys, devia coincidir amb el camí per a vianants que s'hi ha obert recentment. Uns 400 metres més enllà trobem el primer tram original conservat. Se separa del parc i segueix en la mateixa direcció, ara notablement distanciat del Ter. Passa pel costat d'un seguit de cases que formen el veïnat de can Bru. A partir d'aquí queda tallat per les instal·lacions de la Nestlé. Feia un gir a la dreta i pas-

Reportatge

sava pel davant de l'Hostal Nou, on reapareix i continuava recte. La construcció del camp de tir i de l'AP-7 no l'han fet desaparèixer, el traçat només s'ha desviat una mica. Traspasada l'autopista, va en la mateixa direcció fins a can Vilà, l'última casa del terme de Domeny, travessa la riera Gàrrep i entra al veïnat de les Cases Noves de Sant Gregori.

Aquestes cases daten dels segles XVII i XVIII i se situen exactament on el camí es bifurca, un branc del qual es dirigeix a Sant Gregori i continua per la vall de Llémèna amunt. També és una via de comunicació molt antiga i coneguda com el *camí vell de Sant Gregori*. Aquest veïnat forma un dels dos nuclis històrics del terme de Sant Gregori.

Passat el veïnat, el camí queda tallat per un camp. Per lògica devia seguir tot recte. Ponç Feixas i Bretxa, veí d'aquestes cases, ens ha comentat que abans hi havia un camí que separava dos camps i seguia cap a ponent, fins a can Prat, un conjunt prop del Ter que consta d'una antiga masia del segle XVIII, un paller i la casa nova del segle XIX. Segurament que era el camí ral. Reapareix prop de la masia, però en no ser transitat, ha estat envaït per vegetació de ribera. Amb tot, prop del Llémèna, abans de l'aiguabarreig amb el Ter, encara s'hi reconeix el traçat. Aquí es creuava amb l'antic el camí que anava de Salt a Sant Gregori, després de creuar el Ter pel "pas d'en Prat". Traspasat el Llémèna mitjançant un gual, es conserva un tram d'uns 20 metres que remunta el llit; després, però, hi ha una plantació de plàtans que l'ha fet desaparèixer. Per lògica, també devia seguir en la mateixa direcció. Després dels plàtans passava entre dos camps fins a l'altura de can Rossell. El pas per les possessions del mas Rossell, que queda a uns cinquanta metres a la dreta, està documentat l'any 1514.

El camí ral al seu pas per Constantins

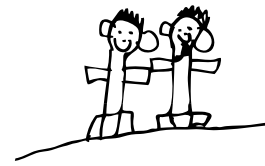
Al veïnat de les Cases Noves, a Sant Gregori, el camí es bifurca. El branc de l'esquerra va cap a Amer i el de la dreta, cap a Sant Gregori i la vall de Llémèna amunt.

Després de la casa reapareix en forma d'una carretera ampla que continua en la mateixa direcció i paral·lela al Ter fins prop de can Tosca. Aquí desemboca en una carretera que va de Sant Gregori a Constantins.

L'antic camí ral s'ha transformat en una via ampla i apta per al trànsit de tot tipus de vehicles. Puja, fa un revolt molt pronunciat per l'estret pas entre el Ter i la muntanya de Sant Grau i baixa salvant un fort desnivell. A causa del fort pendent, i amb la consegüent formació d'aixaragalls, està emportlandat. És força estret i, atès que hi circulen vehicles, hi ha semàfors que regulen el pas alternatiu. Segueix per la riba esquerra del Ter al mig d'arbres de ribera del qual se'n separa a 3,7 quilòmetres passat can Tosca. Just als 5 quilòmetres, arriba a Constantins.

De Constantins a Bonmatí

El tram de 800 metres que segueix ha estat asfaltat, travessa la riera de Riderou i desemboca a la carretera que va de Bonmatí a Sant Martí de Llémèna (també se l'anomena la carretera de les Serres). L'antic camí, però, no seguia per aquesta carretera fins al poble de Bonmatí, ja que suposava fer volta. Segons m'han dit algunes persones¹ de Constantins, continua tot recte des del costat mateix de l'hostal de Constantins² i arriba fins a la riera de Calders en un punt proper a can Toni Sastre. A partir d'aquí ningú no ha sabut informar-me ben bé per on seguia fins a Sant Julià del Llor. El que sí que m'han comentat és que passava pel costat de can Llorà Gros, situada entre la fàbrica Casademont i el Ter. En el *Plano de las Guillerías* de l'any 1890³ s'hi mostra aquest tram desaparegut. Passada aquesta casa, arribava fins on ara passa la carretera de les Serres i seguia el mateix traçat uns metres fins a creuar la riera de Bàscara mitjançant un gual (ara hi ha un pont).

Reportatge

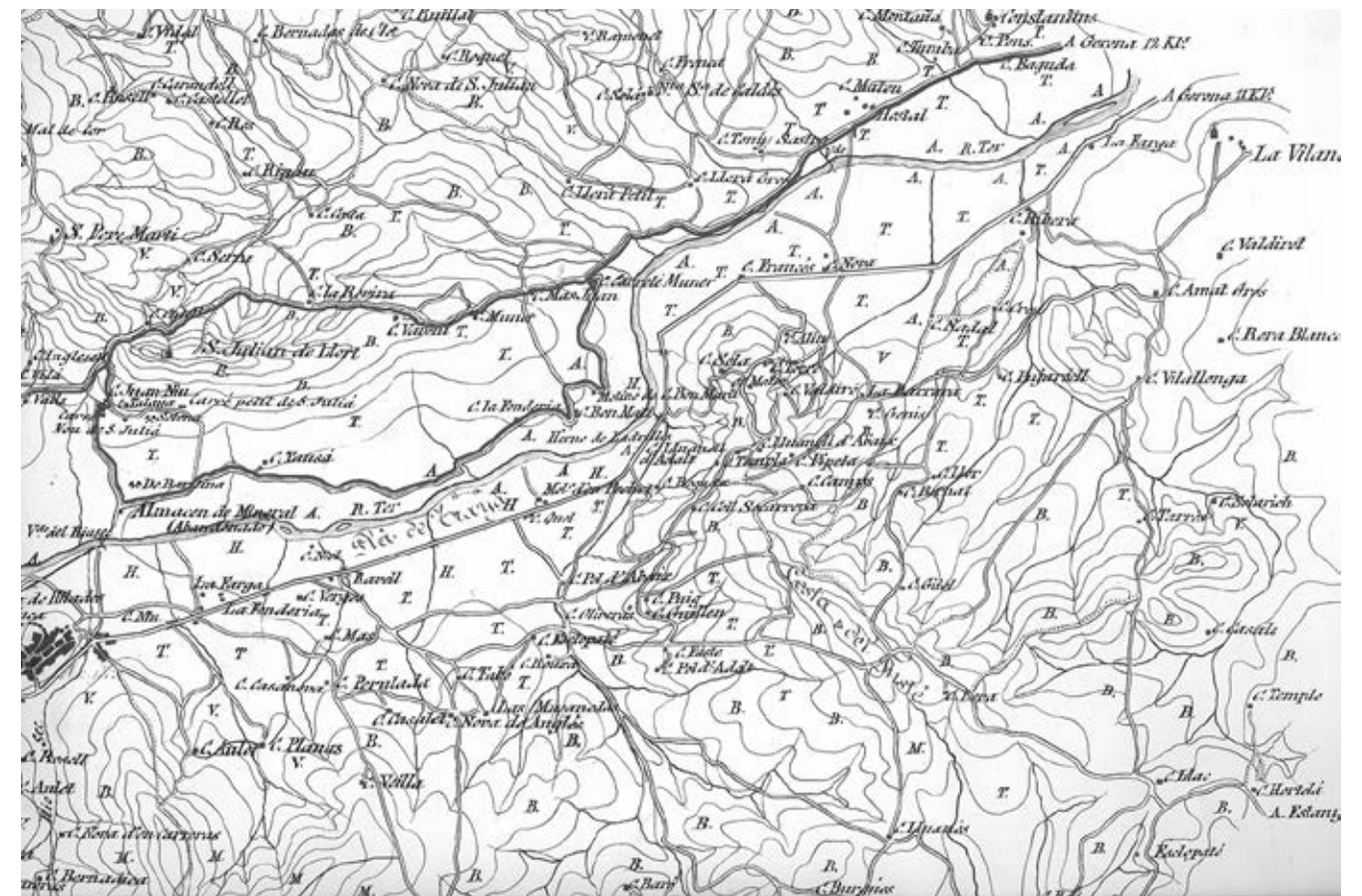
Després de Constantins, el camí ral passat pel costat d'una casa, ara deshabitada, que abans havia estat un hostal.

De Bonmatí a Sant Julià del Llor

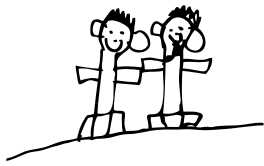
Traspasada la riera tombava a la dreta i entrava al poble de Bonmatí pel carrer Torrent de Bàscara. Cal tenir en compte que, en aquesta data, en tota aquesta zona on ara hi ha edificacions i carrers que formen la Urbanització Bondia⁴ hi havia camps amb algunes poques cases de pagès que formaven el Veïnat de Cabanyes. Una era cal Carreter⁵. El nom és prou significatiu, ja que indica que s'hi practicava un ofici vinculat

a un camí important. El camí d'Amer, doncs, ha quedat desdibuixat entre carrers i cases. Després del carrer Torrent de Bàscara, continuava pel carrer Vista Alegre i tombava a la dreta pel carrer de la Sardana i, recte amunt, arribava al punt més alt del poble, on ara hi ha un grup de cases i abans hi havia hagut el camp de futbol vell. Reapareix, deixat el poble, en forma de corriol que passa planer pel mig del bosc i va sortir al camí de la Pera⁶ a l'altura de can Verònic⁷. A uns 50 metres se'n separa, tomba a l'esquerra, puja a la casa de la Rovira i continua remuntant fins al coll de can Cullell. La baixada és bastant forta fins a can Vila⁸ i al capdavant s'uneix a la carretera vella d'Amer i amb la qual coincideix fins al carrer Vell.

Des de Bonmatí hi havia un ramal que coincidia, més o menys, amb la carretera actual de Sant Julià del Llor. Si la traspasem en un plànol de Bonmatí actual, podem observar que baixava, més o menys, pel carrer Eugeni Casacuberta seguit per la baixada del Grup Bondia fins a arribar a prop de can Bonmatí; aquí tombava cap a la dreta i seguia recte fins a la carretera veïnal actual de Sant Julià del Llor⁹. En arribar al carrer Nou no segueix per la carretera actual que va a Amer sinó

Fragment de la làmina núm. 11 del *Plano de las Guillerías*. Any 1890. El camí ral està molt ben marcat, així com el ramal que passa vora el Ter.

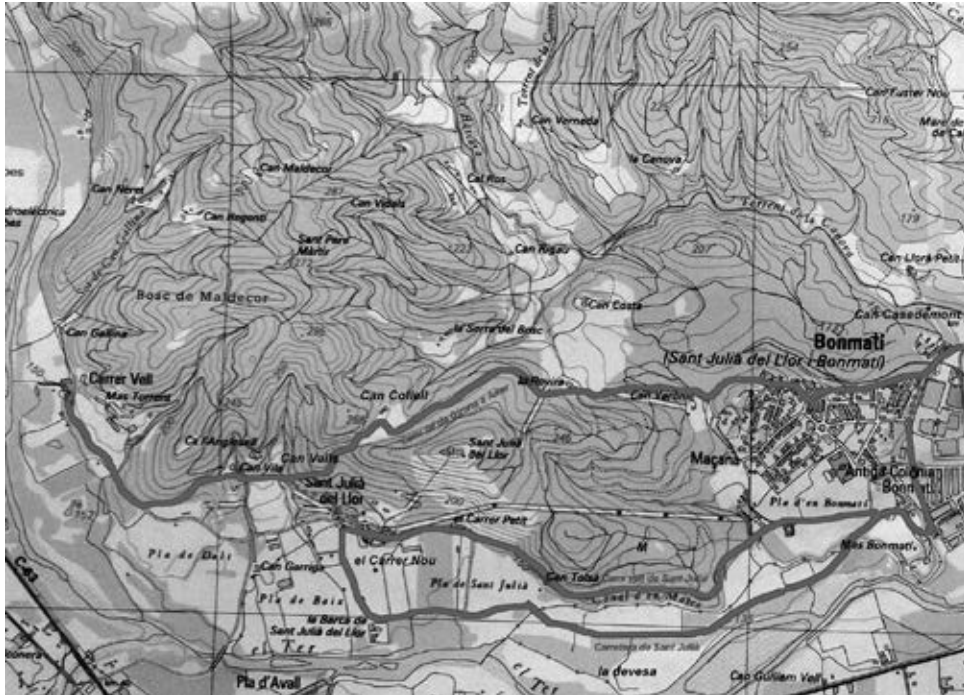

que es dirigeix cap al darrere de les cases, puja recte al mig del bosc en forma de camí fondo, inaccessible per la densa vegetació que el cobreix, fins a prop de can Vila, on s'uneix amb el camí ral que baixa de can Cullell¹⁰. Aquest ramal és força planer però fa volta i passa per una zona inundable i això suposava un seriós inconvenient.

Una tercera via de comunicació dels dos pobles és l'anomenat camí vell de Sant Julià. De fet, de vell no en té gaire. Va ser obert, a inicis del segle XX, per la família Bonmatí, propietària dels terrenys per on passa. Això va ser motivat per permetre el pas dels vehicles que transportaven el mineral de la mina Carlota¹¹ (situada entre el carrer Nou i el carrer Petit) a la foneria que era de la seva propietat. Té un recorregut de 2 quilòmetres. Comença a can Bonmatí, passa pel costat

del cementiri i acaba al carrer Nou, després d'haver passat pel carrer Petit. Actualment està en bon estat i és molt transitat pels amants del senderisme.

Ricard Teixidor Palau

De Bonmatí a Sant Julià del Llor. A més del camí ral, hi són traçades les altres dues vies de comunicació, el camí vell de Sant Julià i un ramal que segueix la riba del Ter i s'ha convertit en la nova carretera de Sant Julià.

¹ Faig el meu agraïment de manera especial a Pelai Peracaula, de can Beguda de Constantins.

² La casa de l'antic hostal, ara deshabitada des de fa temps, encara existeix. És de planta basilical i a la llinda hi ha la inscripció de l'any 1878. Al costat hi ha les ruïnes d'una antiga ferreria, segons m'ha informat la mateixa persona.

³ ARCHIVO CARTOGRÁFICO. CENTRO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO. MINISTERIO DE DEFENSA. Madrid: *Hojas n. 11 y 15 del Plano de Las Guillerías (escala 1: 20.000) ejecutado por el Cuerpo del E.M. del Ejército. Año 1890*. Nova edició de l'any 2004 per Competium S.L. (Girona). Conegut com el mapa de Juli Serra.

⁴ Els primers habitatges es van començar a construir l'any 1967.

⁵ Aquesta antiga casa de pagès encara existeix, si bé ha estat totalment reformada i adaptada a les necessitats de la vida moderna.

⁶ El camí rep aquest nom perquè va a la casa de la Pera. Després continua fins a Sant Climent d'Amer.

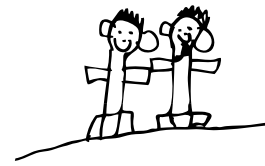
⁷ El mapa militar de 1890 no està prou detallat per veure per on passava on ara hi ha el poble de Bonmatí. Gràcies a la informació de Josep Pagès i Roca i Maria Puig i Crous, els dos nascuts a Bonmatí, he pogut traçar tot el recorregut.

⁸ El pas del camí pel costat de can Vila ha estat barrat per una tanca, d'ençà que s'hi han fet reformes a fi d'adequar-la com a casa de turisme rural.

⁹ Després de creuar el canal d'en Mates, i al capdavant de la petita baixada, el camí antic s'acostava més al Ter al llarg d'un tram fins a creuar de nou el canal a l'altura de can Tolsà.

¹⁰ Agraïxo les explicacions de Miquel Garriga i Garriga de Sant Julià del Llor (que havia estat masover a ca l'Anglesell) sobre el traçat del camí en aquest tram.

¹¹ Cap a la primera meitat del segle XVIII, es van començar les explotacions mineres a la muntanya de Sant Julià. S'extreia galena i barita. Les mines van tenir la màxima esplendor entre els anys 1914 i 1918. L'any 1921, arran d'un greu accident, es van clausurar. Entre el 1952 i el 1955 es va reobrir la mina Carlota. El carrer Nou i el carrer Petit són dos nuclis urbans que es van formar arran de l'activitat minera.

Medi Ambient

ELS RESIDUS

En aquest número de "L'Amic" volem fer-vos cinc cèntims del camí que segueixen els residus que generem, des que els llencem als respectius contenidors fins que, en la majoria dels casos, es converteixen en matèria primera per fabricar nous objectes. Com que és un tema molt ampli i no volem avorrir-vos, l'anirem tractant en successius articles.

Gestió

L'empresa que gestiona la recollida i el posterior tractament dels residus es diu Nora, que està constituïda per un 50% de capital del Consell Comarcal de la Selva, un 40% de Cespa (privat) i el 10% restant de l'Ajuntament de Blanes.

L'empresa Nora disposa d'una base a Santa Coloma de Farners des d'on es gestionen els serveis de la comarca, excepte Blanes, i una segona base a Blanes específica per als serveis del municipi.

Vam visitar la seu de Nora a Santa Coloma de Farners i allà un tècnic ens va explicar que 2 cops per setmana i 3 en temporada alta (de juny a setembre) es recullen els contenidors de resta i orgànica del nostre municipi, Sant Julià de Llor i Bonmatí. Els residus anomenats "resta" es transporten al dipòsit controlat i centre de triatge de Lloret de Mar, mentre que la fracció orgànica es composta a la planta de Santa Coloma de Farners. El paper i els envasos del nostre municipi es recullen 2 cops per setmana i es porten directament a una empresa de Llagostera (els envasos) i a Celrà (el paper). Els contenidors de vidre es buiden cada 6 setmanes i el material es transporta a la planta de Nora de Santa Coloma i esperen que n'hi hagi prou per omplir un camió, ja que l'empresa recicladora assignada per l'Agència de Residus de Catalunya es troba a Mollet del Vallès, és a dir a una distància considerable. L'empresa NORA també s'encarrega de recollir les restes d'esporga dels jardins, els mobles i tots els objectes portats a les deixalleries mòbils.

Ens van explicar que donen servei a 22 municipis de la comarca de la Selva i que, dins la taxa que paguem els ciutadans als nostres ajuntaments, s'inclou el servei de recollida i el transport dels residus que fa Nora, així com el tractament i la gestió que realitza cada gestor. Del que paga el municipi, cal restar-ne el retorn de

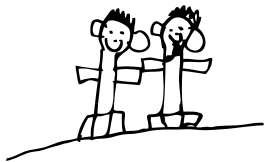

Caixes de vidre

cànon, és a dir els diners que les diferents empreses de reciclatge paguen a l'Agència de Residus de Catalunya en funció de la quantitat i la qualitat del paper, del vidre, dels envasos, etcètera, que els arriben, i que després es retorna en forma de descompte de l'import de la factura municipal. Per tant, com més reciclem i més bona sigui la qualitat del material reciclat, més ens en podem beneficiar al nostre municipi.

Selecció acurada

La qualitat de la recollida selectiva (envasos, papers o cartrons, objectes de vidre, restes orgàniques) i molts altres residus com ara piles, roba, làmpades, etcètera que hem de portar a la deixalleria, és molt important tenir-la en compte, ja que en la càrrega dels camions que recullen les escombraries es valora que no hi hagi impropis, i d'això depenen els retorns de cànon de l'Agència de Residus de Catalunya. Els impropis són aquells residus que no estan separats en el contenidor

que els pertoca i que, per tant, “contaminen” altres residus. Per valorar el percentatge d'impropis de la fracció d'envasos i de la fracció orgànica, s'agafa periòdicament una mostra a l'atzar de les deixalles: s'obren les bosses, se separen els impropis, es pesen i se'n fa una caracterització. Així se sap el percentatge de materials que no haurien de ser-hi presents. Com més impropis trobin, més haurà de pagar aquell municipi per cada tona de restes abocades. Així doncs, **és molt important que fem una bona tria des de casa per tal d'aconseguir contenir la despesa de la nostra factura de les escombraries.**

Tractament de les restes orgàniques a la planta de compostatge

En el mateix centre logístic hi ha la planta de compostatge, on arriben els camions carregats de restes orgàniques.

Als camions hi ha una part que s'omple de matèria orgànica (esquerra) i la dreta és per a les restes. En cap cas es barregen les dues parts.

Camí abocant les restes orgàniques.

Un cop arriben i són abocades les restes orgàniques a la planta de compostatge, tenen lloc els processos següents:

- Es barreja amb restes vegetals per tal d'augmentar-ne la porositat i l'homogeneïtat. Després es posen dins cambres tancades amb oxigen i humitat suficient perquè es vagin transformant. Aquest procés dura entre 16 i 18 dies.
- Es fan passar per una cinta transportadora i automàticament es fa una primera separació d'impropis.
- S'obren les cambres i es posa el seu contingut a l'exterior. Allà es rega un cop per setmana, es barreja i s'oxigena. Després de 6 a 8 setmanes les restes orgàniques ja estan madures. Es fa la darrera separació de possibles impropis i ja poden ser utilitzades com a terra per a l'agricultura o com a adob de jardí.

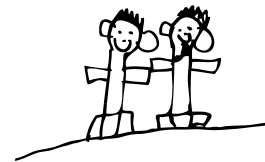
Maduració de les restes orgàniques. Compost obtingut al final del procés.

Qualsevol persona pot anar a buscar gratuïtament aquesta “terra” els dimecres de 9 a 14 h. Només cal trucar abans al telèfon 902 103 493.

Abans de marxar ens van remarcar molt que el procés més costós és enviar les restes a l'abocador, perquè allà no s'aprofiten ni es reciclen els materials, per tant, tot el que puguem separar des de casa serà una millora directa per al municipi. De cara al 2020 l'Agència de Residus de Catalunya es proposa que únicament arribin als abocadors un 40% dels residus que generem, això vol dir que hem d'aconseguir reciclar el 60% restant. Actualment a Sant Julià del Llor i Bonmatí estem reciclant aproximadament un 40%, dades que segons els tècnics de Nora estan bastant bé tenint en compte la mitjana general, tot i que aquest percentatge ha anat baixant progressivament els darrers 2 anys. Ens convé en els propers anys intentar acostar-nos gradualment al 60%, ja que es preveu que el preu de cada tona que enviem a l'abocador passi de costar 70 € en l'actualitat a uns 150 € l'any 2020. Amb això volem dir que, si no aconseguim augmentar la recollida selectiva, haurém de pagar molt més pel tractament de les escombraries que generem. Si aconseguim assolir el 60% de reciclatge dels nostres residus, aconseguirem també contenir força els increments que poden suposar els futurs tractaments i canons de la fracció resta no separada que, en definitiva, és on va a parar la major part de la despesa dels residus de tots els municipis.

Finalment volem agrair l'atenció i amabilitat que vam rebre dels tècnics de l'empresa Nora.

Marta Cos i Christian Papió

Records de Sant Julià (i II)

Publiquem la segona part de l'escrit de records que ens ha fet arribar el Sr. Pompeyo Ramis Muscato, que va residir a la casa de la Mina de Sant Julià des dels seus primers mesos de vida fins a l'edat de 8 anys (1931-39).

Com tots els nens, no em vaig escapar d'haver d'anar al metge. Habitualment hi anàvem a Bonmatí; però un dia, no sé per quina mena de mal, el metge de Bonmatí em va remetre a un especialista d'Anglès. En aquells dies, per entrar a Anglès calia travessar provisionalment el riu Ter. El sistema de travessia era el més elemental possible: una corda de banda a banda de riu, sòlidament fixada i tensada perquè es mantingués a dos o tres metres per sobre de l'aigua. Quan la barca era plena de passatgers, l'empenyien fins al nivell de flotació. Llavors, un homenàs que era el que donava les ordres s'arrapava a la corda i, estirant-la cap enrere, empenyia la barca endavant (bon exemple per fer entendre als nens de batxillerat la llei de l'acció i la reacció). I així, aquella espècie de Caront improvisat passava les hores transportant passatgers de riba a riba. Aquell dia, a Anglès hi coincidí una fira pecuària, i la plaça era plena de bestiar i d'homes amb la típica brusa de merdader tal com encara la vaig veure fa pocs anys en un poble de la província de Ciudad Real.

I ja que abans he fet una referència a la guerra, m'agradaria poder dir-ne algunes coses concretes, però no vaig presenciar res de gran envergadura. Crec haver sentit algun tret, a continuació del qual la meva mare deia: “Ja n'han mort un altre.” Quan el meu pare s'entossudia a fer feines a l'entorn de la casa, ella el reptava: “Què vols, que t'arribi algun tiro?” De tant en tant passaven per sota de casa llargues fileres de soldats. Alguns s'acostaven pidolant alguna cosa; el que sobretot demanaven era vi. Sovint veia el meu pare enfeinat amagant diners i altres coses sota les rajoles, o sacs d'algun cereal per les raconades del sostre. Els pitjors moments eren quan calia sortir a la comuna, que estava en un dels costats exteriors de la casa. Si la necessitat venia quan sonaven trets, hi anàvem arrossegant-nos per les vores de la paret. Jo tenia la impressió que aquelles precaucions eren exagerades, car els trets se sentien força lluny.

Tinc una memòria molt vaga d'una missa sacrílega en una esglesiola a l'entrada a Bonmatí¹. El “capellà” es gi-

rava i tornava a girar, engegant expressions que no cal repetir. Insisteixo que el record és molt confús, però és el record d'una realitat vista i sentida: les paraules irrepetibles i les rialles de la gent encara em ressonen ben clares.

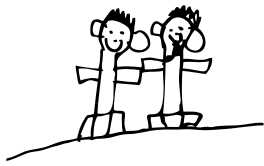

La casa de la Mina, reformada, en l'actualitat.

A les acaballes de la guerra, es veien armes abandonades pels amagatalls dels boscos. Jo m'hi acostava amb certa por, però no pas tanta per no atrevir-me a remenar algun fusell. La meva mare se'n va assabentar, i quan es va refer de l'esglai, em va dir: “Si tornes a tocar res de tot allò, et trenco l'esquena.” Sort que no tinguérem massa temps per seguir temptant el perill d'aquell joc clandestí, perquè de seguida aquells petits arsenals van ser retirats.

Mentrestant ja s'havia reprès el culte religiós a Sant Julià del Llor. Anar a la missa els diumenges era una altra manifestació de voluntat heroica. Ja us podeu imaginar el sacrifici de llevar-nos de matinada i començar la pujada des de cal Ros fins a l'ermita, remuntant el bosc per un camí inexistent, que s'havia d'anar fent amb els nostres propis passos pujant i baixant (“*Caminante, no hay camino...*”). Al cap de pocs minuts d'arribar a l'ermita, apareixia mossèn Joan Costa amb el seu barret de teula i el bastó de boix, suant com un tragner, puix ell també havia de fer la mateixa pujada per l'altra banda de la muntanya. Era un home d'estatura mitjana tirant a alta i d'una extraordinària afabilitat amb tothom. Amb ell vaig fer la primera comunió.

¹ L'autor es refereix a la capella de la casa Bonmatí.

Vista aèria de l'església de Sant Julià. Foto: Pere Magrià

L'església s'omplia de gom a gom. Les misses de mossèn Joan eren més aviat expeditives. Però quan hi havia sermó, els homes sortien fora del temple, "a fer el cigarro". El mateix costum vaig veure més tard a Santa Pau. Es veu que per a aquells bons camperols escoltar sermons era cosa de dones i nens. Mai, però, no vaig notar que el capellà manifestés la més mínima contrarietat davant de tan palesa descortesia. Acabat el sermó, enmig del silenci, donava un to de certa comicitat el cop metàl·lic de les monedes de deu cèntims caient en el plat que passava l'escolà, el qual a cada cèntim que queia responia: "Per l'amor de Déu sia", "Per l'amor de Déu sia..."

L'últim acte religiós que vaig presenciar a Sant Julià fou l'enterrament del meu pare. Crec que morí d'una pneumònia, segons he anat deduint posteriorment. La cerimònia no se m'esborrà mai. Cavaren la fossa a terra, al mig del cementiri. Encara sento la remor de les palades de terra i el cop de les pedres caient directament sobre la trista caixa negra. Com que ja feia temps que el bon home no podia treballar, es va haver de fer una col·lecta per pagar les despeses de l'enterrament². Poc després calia sortir de la Mina, car l'amo també tenia els seus drets. S'havia de cercar refugi a casa d'algun parent; ho aconseguírem, encara que amb condicions precàries, i per poc temps, perquè la bona voluntat dels parents aviat s'acaba, encara que mai no deixi de ser bona.

Asseguts a la cabina d'un camió desmanegat que carregava les nostres franciscanes pertinences, i rodant per una carretera inacabable, més aviat propícia per fer-hi

motocròs, arribàrem a Santa Pau. I aquí comença una altra història³.

NOTA. Durant una colla d'anys, cada tres o quatre temporades he tornat a l'ermita. Com sabeu, el camí de pujada estava fet de pedregots. La primera vegada que vaig intentar pujar-hi, un pagès que passava em va dir: "Si vol anar a l'ermita no hi vagi pas amb cotxe, perquè quan es trobarà a mig camí no podrà anar ni endavant ni enrere." Però tanmateix m'hi vaig atrevir. I altres vegades també, amb el mateix èxit. Però en l'última pujada, fa uns quatre anys, ja hi havia una carretereta de paviment rígid que feia de molt bon passar. Ja no hi podré pujar mai més. Tant se val: tot ho hem d'anar deixant.

Pompeyo Ramis Muscato
ramis4@hotmail.com

Pompeyo Ramis Muscato viu actualment a Veneçuela.

2. L'enterrament va ser entre el febrer i el març de 1939.

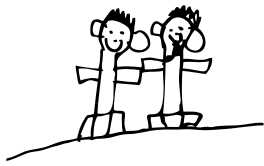
3. La marxa a Santa Pau va ser entre el juny i el juliol de 1939.

Recull de reflexions

- El món és suficientment gran per satisfer les necessitats de tots. Però sempre serà massa petit per l'avarícia d'alguns.
 - La manera més ràpida de trobar quelcom és posant-se a buscar una altra cosa diferent.
 - L'ésser humà és l'única espècie que paga per viure en la Terra.
 - En la vida no hi ha coses per témer, solament hi ha coses per comprendre. (M. Curie)
 - L'amistat és l'ingredient més important en la recepta de la vida.
 - Si no esteu previnguts davant alguns mitjans de comunicació, us faran estimar l'opressor i odiar l'oprimit. (Malcolm X)
 - Sempre hi ha una solució per a la major part dels problemes complexos.
 - Conserva gelosament el teu dret a reflexionar perquè fins i tot el fet de pensar erròniament és millor que no pensar en res.
 - Cuida el present perquè en ell hi viuràs la resta de la teva vida. (F. Cabrol)
 - La ment que s'obre a una nova idea mai retorna a la seva mida original. (A. Einstein)
 - Un poble unit i organitzat no ha de témer el seu govern.
 - És el govern el que ha de témer un poble unit i organitzat.
 - Viu més senzillament perquè altres puguin senzillament viure. (Gandhi)
 - Relaxa't. Escolta! Mira! I admira!
 - Escolta bona música tots els dies, és un autèntic aliment per a l'esperit.
 - Viu amb aquestes tres normes: energia, entusiasme i empatia.
 - Cada any llegeix més llibres que l'any anterior.
 - Somia més mentre estàs despert.
 - Mira al cel, almenys una vegada al dia, i t'adonaràs de la majestuositat del món que t'envolta.
 - Adona't que la vida és una escola i tu ets aquí per aprendre.
- Els problemes són lliçons que van i tornen. El que aprenguis d'aquests és per a tota la vida.
- Esmorza com un rei, dina com un príncep i sopa com un captaire.
 - No deixis passar l'oportunitat d'abraçar a qui aprecies.
 - La vida és massa curta per desaprofitar el temps odiant a algú.
 - No has de guanyar cada discussió. Accepta que no estàs d'acord i aprèn de l'altre.

Recollit per Pere Motjé

Records d'una marxa

Ara que està tant de moda, de les marxes populars m'ha vingut a la memòria una de molt singular.

Seria l'any trenta-vuit que alumnes i professors un dia del mes de juny marxàrem molts d'excursió.

Caminant pel camí ral vers Constantins i les Serres, el Llèmena, Pla de Sant Joan, i a Font Sabeu cansats quèiem.

De la bossa amb el dinar, una truita de farina amb una mica de pa; això sí, aigua a la tripa.

Com que era en temps de guerra anàvem mal alimentats i amb forats a l'espardenya caminàvem mal calçats.

El mestre Cèsar Ballesta amb bicicleta havia anat abans, i posà monedes en llocs que havíem de trobar.

Els afortunats podríem a l'hostal anar a comprar "gracioses" o cireres per al canyó refrescar.

Reprenent camí enllà, quan passàrem per Llorà en Lozano va plorar (com que era castellà...).

A Sant Gregori s'arribà i el riu Ter vam travessar. Com que no sabíem nedar, una barca ens va passar.

Al ser ja a Bescanó, estant cansats de debò, amb el tren dins d'un vagó, a Bonmatí arribàrem tots.

**L'exalumne
Avel·lí Rovirola**

Versos para postales

Con esa gran simpatía que tú tienes al hablar, demuestras la cortesía que nadie puede igualar.

Me gustaría ser poeta, pero no tengo dinero, para decirte cariño, lo mucho que te quiero.

En un día te conocí, en un día me enamoré, en un día lo decidí que contigo me casaré.

En la provincia de Badajoz hay un pueblo que se llama de apellido La Serena pero de nombre Quintana.

El día que te conocí sentí una gran alegría, porque aquel día descubrí al hombre que yo quería.

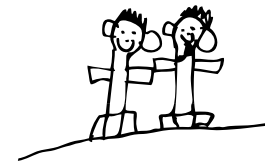
Cuando te ví por vez primera mi corazón palpitaba al poder tener a mi lado al hombre que yo soñaba.

Eres mi mejor amiga, siempre te lo demostraré y el día de tu santo yo jamás te olvidaré.

El secreto de la vida, un viejo me lo contó, nada vale en esta vida si no conoces el amor.

En San Martín Sapsa muchos amigos dejé, pero el mejor de todos se llama Juan Taberner.

José Rodríguez Balcalá

El misteri del tresor amagat

Pere Ríos Caparrós va guanyar el primer premi en la seva categoria en el XIX Certamen Literari Ramon Vidal. L'entrega de guardons es va dur a terme el 18 de gener passat a Besalú.

En aquest concurs s'hi van presentar 1.048 treballs, dels quals se'n van preseleccionar 269. Aquí teniu el seu treball premiat. Moltes felicitats, Pere!

Tot va començar quan el professor ens va dir que tenia una sorpresa per nosaltres: Marxàvem a Besalú d'excursió!

L'autobús ja ens esperava i vam pujar-hi molt il·lusionats. Jo no hi havia estat mai, i no sabia què em trobaria.

Quan hi vam arribar, el primer que em va cridar l'atenció va ser veure aquell pont tan enorme, que només havia vist a les pel·lícules.

Passejant pel pont, vaig pensar que era molt emocionant passar per un lloc que tenia més de set-cents anys d'història!

Em vaig fixar que l'Arnau, el meu millor amic, caminava pel pont amb la mà estesa, arrossegant-la pels laterals. Vaig pensar que no era gaire bona idea, perquè es podria fer mal amb alguna pedra punxeguda que sortís massa.

De cop l'Arnau em va dir:

- Pere, mira aquesta pedra! Surt més que les altres! L'acabem de treure!

- Sí! -vaig dir jo, emocionat.

La vam arrencar i vam trobar, dins del forat, un pergami. Sabíem el que era, un pergami, perquè el professor de l'any passat ens havia explicat la història i l'origen del paper.

Ens vam mirar i vam decidir quedar-nos el pergami, i no dir res a ningú. Els altres nens estaven distrets observant les vistes i ningú no es va fixar en el que fèiem. Quan vaig arribar a casa, li vaig demanar a la mare si podia anar a casa de l'Arnau. Em va dir que sí, però que tornés aviat. També em vaig emportar el pergami per si podíem desxifrar el que hi posava.

A casa de l'Arnau ens vam passar hores intentant desxifrar-lo, cosa difícil, perquè gairebé no es veia res, tot i que ens ho miràvem amb la lupa del seu pare..., però quan vaig passar el pergami per davant del foc, per veure si es veia millor, van sortir uns dibuixos de color verdós. Quan l'apartava del foc, desapareixien!

Però en aquell moment, la mare em va venir a buscar. No li vam voler dir res per si ens esguerrava els plans. Com que el pare de l'Arnau és detectiu, vam pensar que ens podia ajudar. Li vam ensenyar el pergami i ens va ajudar a desxifrar-lo:

En Josep, que així es deia el pare del meu amic, després de mirar el mapa durant molta estona, va deduir que el tresor estava a uns vint metres, en direcció nord, del cinquè arc, a prop d'un arbre, tot i que el mapa no deia bé el lloc exacte... Trobar el lloc seria la nostra missió!

Va arribar el dia. L'Arnau, el seu pare i jo vam marxar de Bonmatí en direcció a Besalú. Vam agafar unes quantes eines: tres pics, tres pales i una corda per baixar pel pont, a l'altura del cinquè arc. Vam acampar

per dissimular la nostra missió i que la gent es pensés que érem turistes. Quan es va fer de nit, vam comptar els vint metres amb una brúixola que duia jo. Vam arribar a l'arbre i vam començar a excavar... però no trobàvem el tresor. Al cap d'unes hores, estàvem cansats, desanimats i desesperats. Pensàvem abandonar. El meu amic, enfadat, va tirar el pic a terra i es va sentir un so metàl·lic que ens va deixar a tots sorpresos. Ens vam acostar on era el pic i vam acabar de treure la terra amb les mans: un cofre d'or va aparèixer davant nostre! En obrir-lo, hi vam veure de tot: monedes d'or, corones, anells, etc. Ens vam abraçar, vam saltar, vam cridar, estàvem molt contents!

Avui m'he despertat i he anat a classe satisfet, sabent que ara sóc ric.

Només d'arribar, el professor ens ha dit que tenia una sorpresa per a nosaltres:

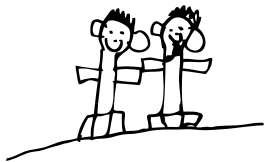
- Nois i noies, avui marxem a Besalú d'excursió!

He quedat petrificat! No era ric!, tot havia estat... només un somni!

Però després, anant cap a Besalú, he tornat a estar content: he pensat que potser avui em passaria tot el que he somiat!

I vosaltres... què creieu?

Pere Ríos Caparrós

Història de l'ardit Ramon "Felip" i del dissortat jove Massot (i II)

Aquesta és una de les moltes històries que s'expliquen als participants de l'estada esportiva a l'Alta Garrotxa organitzada per la Colla Excursionista de Sant Julià. Us oferim la continuació del relat publicat en l'últim número de la revista *L'Amic*.

Durant molts anys la colla d'en Ramon Felip es passejà per les comarques de muntanya, segrestant i a vegades assassinant. A l'Esparra, prop de Riudarenes, matorren cinc milicians de Santa Coloma de Farners; a Sant Aniol d'Aguja, dos de Tortellà. Entraren a Ripoll a ple dia, d'on s'endugueren dues persones riques de Vic. A la Font Salada, al Lluçanès, capturaren sis soldats que posteriorment alliberaren.

Finalment, en una topada al Montseny, en Ramon fou ferit a la mandíbula. S'amagà tot sol en una masia de la Vola. Fou traït, encerclat i capturat. L'afusellaren juntament amb els masovers que l'acollien i el cirurgià que el guaria. Després de la seva mort la seva colla es dispersà i durant un parell d'anys la calma tornà a les comarques de muntanya.

Però dos anys més tard, Joan Simon Tocabens, de Vic, antic membre de la colla d'en Ramon Felip, i dotze exiliats més decideixen que ja han treballat prou al Rosselló i reprenen les armes. Aquesta darrera forçada de trabucaires tenen pocs ideals. Més que res aprecien la bona vida.

A l'hostal de les Illes, al Vallespir, entre Morellàs i la Vajol, hi establiren la seva base d'operacions. El lloc era molt ben triat. Enlairat, amb vistes a ambdós costats de la frontera, podien fugir cap a Espanya si els perseguïen els gendarmes o refugiar-s'hi si els empaitaven els mossos d'esquadra o membres de la Milícia Nacional. A més de colla d'en Tocabens, també se'ls coneixia com la banda de les Illes. A l'hostal els trabucaires es donaven la gran vida: menjar, beure i jugar a cartes.

La cova d'en Massot

A finals de gener del 1845 decideixen fer una acció que els resolgui els problemes econòmics durant molt de temps: l'assalt a la diligència Perpinyà-Barcelona.

A mitjan febrer travessen la frontera i en tres dies caminant sempre de nit per corriols defugint el camí ral arriben a Maçanet de la Selva. Hi reposen un dia i a la nit intenten

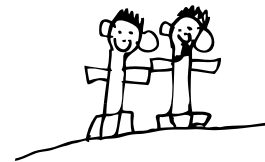
l'assalt. Al primer intent fan tard i han d'esperar la següent diligència.

El 27 de febrer la diligència, després de la parada a Girona, surt de la ciutat a entrada de fosc i emprèn el camí cap a Barcelona pel vell camí medieval. A mitja hora de Tordera, entre 9 i 10 de la nit, i en un fals pla denominat "el Suro de la Palla", una veu crida: "Alto!"

A l'instant, mitja dotzena d'homes, embolcallats amb mantes i cobert el cap amb barretines, deturen els cavalls, mentre la resta es divideix en dos grups que se situen a cada banda del vehicle. Fan baixar tothom. Finalment Tocabens estén una manta a terra i ordena que tothom hi dipositi el que porta a sobre. "El qui conservi a sobre encara que sigui paper de fumar, serà afusellat", amenaça.

D'entre els presents, trien tres homes per endur-se'ls i demanar rescat. Són Joan Massot, Josep Roger i Josep Bellver. Els trabucaires i els seus presoners s'internen en el bosc. Han recollit algunes joies i 60 unces d'or.

Caminen tota la nit i en sortir el sol es deturen. Tocabens treu ploma i tinta i obliga els tres presoners a redactar cadascun una carta en la qual figura la quantitat que es demana pel seu rescat. Per Roger es demanen 400 unces, per Bellver 500 i per Massot 800. Les cartes les portarà al seu destí un pagès pel preu de 8 duros.

A les cartes figura un afegit del cap dels trabucaires:

"Els qui portin els diners sortiran dissabte 8 de març d'Anglès pel camí d'Osor en direcció a Santa Coloma de Farners, portant el senyal d'un mocador blanc al cap i agafaran sense deturar-se el camí de Sant Hilari Sacalm. Tot s'ha de fer com si fos sota secret de confessió. Tocabens."

El senyor Bellver, que estava malalt al moment d'emprendre el viatge, amb les caminades i el fred empitjora. Com que no pot caminar, li prenen la manta perquè es mori més de pressa. I el deixen tot sol, abandonat, a punt de morir.

Els diners del rescat no arriben i els trabucaires cauen en la desesperació. Durant tot el mes de març, els trabucaires romanen amagats enmig de les boscúries entre el Montseny i les Guilleries. A finals de març la banda deixa el seu refugi i davalla cap a la plana de Vic. A Taradell, en una casa abandonada, cerquen protecció, però els mossos d'esquadra els descobreixen. Durant el tiroteig moren dos mossos d'esquadra i el pobre Roger, que ha intentat fugir, trobant en el seu camí una bala perduda disparada per les forces de l'ordre.

Davant tants problemes, els trabucaires emprenen el camí de la frontera, sense abandonar ni un moment el jove Massot, i es divideixen en dues partides. Una se'n va al mas dels Meners, en territori francès, on habiten Sebastià Barnades de Sant Aniol d'Aguja i Joan Vicens, conegut per "Nas Ratat", de Vila-roja, còmplices i col·laboradors ambdós dels trabucaires des dels temps de Ramon Felip. L'altra meitat de la banda, amb el jove Massot, roman al Principat ocupant una cova situada en el vessant meridional del massís de Bassegoda, accessible des del punt anomenat la Creu de Principi, que actualment es coneix com la Cova d'en Massot. Dista uns cinc quilòmetres en línia recta del territori francès, a una hora i mitja de marxa dels Meners.

Cada dos dies, durant la nit, Joan Vicens Nas Ratat es trasllada des dels Meners fins a la cova, travessant el curs de la Muga, per subministrar als trabucaires i al seu presoner aliments, beguda, tabac, roba, etcètera.

Es prepara una cita per cobrar el rescat al Santuari de les Salines. Avisades les forces de l'ordre, tant a

Corral de Principi

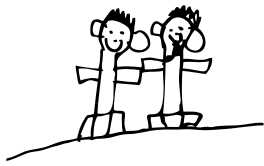
França com a Espanya, es preparà una trampa en la qual havien de caure indefectiblement els trabucaires. Els gendarmes prengueren els homes que venien de Darnius pels trabucaires i dispararen contra ells. En la confusió, els trabucaires fugiren. Un d'ells aprofità per separar-se dels seus antics companys i tornà a França.

Per mitjà de Vicens Nas Ratat saben que el trabucaire que ha fugit ha parlat i que es prepara una expedició a Bassegoda per trobar Joan Massot mort o viu. Cal obrar ràpidament i prendre una decisió. Decideixen aleshores eliminar el presoner i internar-se a França.

A primers de maig, Massot és assassinat, sembla que per Josep Mateu Xocolata, amb l'aquiescència de la resta de la banda. L'autòpsia del cadàver feta pel cirurgià de Montagut diu entre altres coses: "... Orelles: les dues estan tallades, l'orella esquerra és tallada des de fa temps i està molt cicatritzada, l'orella dreta ha estat tallada recentment..."

Els trabucaires foren encerclats i detinguts a Cortsaví, sota el Canigó. Els jutjaren a Perpinyà i quatre foren guillotïnats, dos a Ceret i dos a Perpinyà. Els altres foren condemnats a llargues penes de presó.

Com a curiositat afegiré que en Francesc Savalls i Massot, el més cèlebre dels generals carlins de la darrera carlinada (1870), era cosí germà del jove Massot.

La cuina de...

ROSER SOLER I MARIA ARIMANY

La Roser Soler i la Maria Arimany van encetar el 29 de gener passat la mostra de cuina tradicional de la comarca de la Selva a la Domus Sent Soví d'Hostalric. La Roser va preparar arròs amb bacallà i la Maria, castanyes amb fideus. Tot el procés d'elaboració dels plats es va gravar amb vídeo.

La mostra, organitzada per l'entitat La Cuina a Sils amb la col·laboració del Consell Comarcal de la Selva i diferents ajuntaments, té com a objectiu recollir receptes pròpies de la comarca per tal de recuperar els nostres cuinats tradicionals. A més d'aquestes dues cuineres de Bonmatí, van participar en la mostra representants de Maçanet, Lloret i Tossa.

Vegem com van preparar els seus plats.

ARRÒS AMB BACALLÀ

En una paella es fregeix ½ kg de bacallà sec, dessalat prèviament una mica i tallat a daus. En una cassola, aprofitem el mateix oli i hi sofregim una ceba grossa tallada i un bitxo verd i un altre de vermell tallats a trossets. Quan està tot cuit, hi posem el bacallà que havíem fregit i 4 tomates petites madures ratllades. Quan el sofregit estigui ben fet, s'hi tira ½ kg d'arròs i s'hi dona un parell de tombs perquè quedi ben untat. Llavors hi aboquem aigua bullint i es deixa coure a foc viu entre 15 i 18 minuts. Ho salem. Mentrestant, fem una picada amb 1 fetge de conill, 2 grans d'all i 1 branqueta de julivert. Quan l'arròs ja és força cuit, s'hi tira la picada i es deixa que s'acabi de coure. S'aparta del foc, es deixa reposar un parell de minuts i ja es pot servir. Ep, també es pot fer servir llard de porc en lloc d'oli!

FIDEUS AMB CASTANYES

Es bullen 1/4 de kg de castanyes seques, que hem tingut en remull un parell de dies abans, fins que quedin ben cuites. En una cassola, es rosteixen ¼ de kg de costelló de porc trinxat petit i 5 o 6 salsitxes. Quan la carn és cuita i rossa, se sofregeix una ceba grossa tallada a trossets petits i 2 tomates madures. S'hi afegeix una picada feta amb 3 o 4 grans d'all i una branqueta de julivert. Seguidament s'hi posa ¼ de kg de fideus gruixuts, que es deixen fregir una mica, i aigua bullint, suficient perquè quedi tot cobert. Quan els fideus estiguin a mitja cocció, s'hi afegeixen les castanyes que ja tenim cuites i deixem que bulli tot plegat fins que els fideus siguin cuits del tot. S'ha de menjar quan és calent!

1. Carnaval
2. Celebració dels 40 anys de l'església de Santa Maria
3. Pastors i pessebre. Cavalcada de Reis
4. Radio Bonmatí a l'Anar-hi Anant
5. Trobada d'exalumnes Can Pipeta
6. 30è Homenatge a la gent gran
7. Arreglant el local jove
8. Guanyadora del concurs de la 3a Fira Dol-sa
9. Tallers de Nadal